

HET HOUT

Jibbe Willems naar Jeroen Brouwers – februari '18

BONAVENTURA / ELDERT HAMAN
PATRICIA

MARK FREELINK
WIL VAN LANSCHOT

MANSUETUS
BENEDICTUS
SNEEF
VIANNEY
BARTHOLOMEUS
WIRO

DAG 1 (heilige dinsdag)

1. VOETBALLEN

*(Een intieme maar tegelijkertijd onschuldige scène, zonder woorden, tussen Mark en Wil.
Bijvoorbeeld:)*

Op de binnenplaats.

De jongens voetballen.

Mark Fremlink scoort.

Wil van Lanschot juicht.

Ze rennen naar elkaar toe, springen in elkaars armen, vergeten zichzelf, kussen elkaar.

Ze breken de kus af, onhandig, niet goed raad wetend met zichzelf.

SNEEF¹

Nos autem gloriári opórtet in Cruce Dómini
nostri Jesu Christi: in quo est salus, vita et
resurréctio nostra: per quem salváti et liberáti
sumus.

Deus misereátur nostri, et benedícat nobis:
illúminet vultum suum super nos, et misereátur
nostri.

Wij echter moeten roemen op het Kruis van
onze Heer Jezus Christus. In Hem is voor ons het
heil, het leven en de verrijzenis. Door Hem zijn
wij gered en bevrijd.

God ontferme zich over ons en zegene ons; Hij
late zijn aanschijn over ons stralen en zij ons
genadig.

---

¹ Uit *Missaal voor de zondag, bewerkt door Missionarissen van Steyl* (1958), p.127.

2. DIT DRAGEN WIJ

BO Waar begint het?

stilte

BO De pijn irriteert mijn huid.

PATRICIA
Ocharme.

BO Waar moet ik beginnen?

PATRICIA
Het maakt niet uit waar je begint.

BO Het is heet.
Agressief heet.

PATRICIA
Ja.

BO Al dagen.

PATRICIA
Ja.

BO Waar zal ik beginnen?

PATRICIA
Het doet er alleen toe waar je uitkomt.

BO Alle wegen leiden naar Rome.

PATRICIA
Rome.
Bijvoorbeeld.

BO Dit dragen wij.

Het lompengewaad van Franciscus van Assisi
die met wolven sprak.

Met al het beestenboel.

Het hangt zwaar aan de schouders
dit habijt in de vorm van een kruis.

Het hult het hele lichaam
in fecaal bruin.

Over de pijn wordt het scapulier gedrapeerd
te dragen over borst en rug
zoals een celebrant het kazuifel.

De lompenjurk van Franciscus
die alle dieren even liefhad
wordt rond het middel bijeen gegord
door een wit koord met drie knopen erin.

Knoop een: armoede.
Knoop twee: gehoorzaamheid.
Knoop drie: kuisheid.

PATRICIA
Ga d'r maar aan staan.

BO Met moet er kleding onder dragen
om niet zinneloos te worden van de jeuk
die het naakte vel teistert als termieten.

Dus onder de pij draagt de kloosterling,
een tot het middel reikende kiel
en een onderbroek.

Wij ordebroeders houden er
naar voorbeeld van onze stichter
geen persoonlijke bezittingen op na.

PATRICIA
Dus ook geen onderbroek.

BO Dus ook geen onderbroek.
Wij dragen naar het toeval wil
om beurten de onderbroek
die een confrater een week tevoren
aan zijn onderlijf heeft gehad.

PATRICIA
Die Franciscus hield er maar
vreemde ideeën op na.

BO Ja.

PATRICIA
Ja.

BO Ik overtreed de orderegel door nooit
de gemeenschappelijke kloosteronderbroek te dragen.

PATRICIA
De gemeenschappelijke kloosteronderbroek!

BO Ik zit naakt in mijn pij.
De pij irriteert mijn huid.

PATRICIA
Trek het uit.

BO Aan bloot kan ik mij hier
als toezichthouder niet overgeven.

PATRICIA
Jij niet.

BO Nee.

PATRICIA
Goed zo.

BO Het is begin april,
de goede week,
nauwelijks lente en het is agressief heet,
alsof broeder zon zijn woede uitbraakt
vlammende hitte als kokende kots.

De hitte dringt overal doorheen,
zelfs in de gewoonlijk kille kapel
is het zo heet als in de keukenfornuizen.

Als het daar al zo moeilijk te harden is,
waar dan te blijven in mijn kamertje onder het dak
waar ik in mijn broeiende gewaad
als slaapzaalsurveillant de wacht zit te houden.

Om mij heen
het rumoeren van de jongens in hun chambrettes.

PATRICIA
ze kucht

BO *Ik hoor je wel Bruinsma!*

De hitte trekt zelfs 's nachts niet uit mijn pij.
Ik druip van hoofd tot helemaal beneden
het vocht loopt in bolle druppels uit mijn lijf,
naakt in die juten zak

PATRICIA
Naakt...

BO overal in mijn vlees gebeten door de stugheid ervan
in mijn verlangende vlees
het verachtelijke vlees, zegt overste Benedictus

Ik zou mij met het knopenkoord moeten geselen.

PATRICIA
Je kijkt wel uit!

BO De hitte gonst als een dreigend beest
in de stilte van mijn cel.

Een ruimte'tje van twee bij vier
tussen triplex wanden
zonder plafond
en voor de ingang hangt een kort gordijn
tot zowat een halve meter boven de vloer.

PATRICIA

Dat is toch niks, voor een man,
geen privacy, wat moet je dan?

BO Wie zijn bed uit komt,
kan mijn blote voeten in de franciscaanse sandalen zien,
aan meer bloot kan ik mij hier
als toezichthouder niet overgeven.

PATRICIA

Nee.

BO Ik heb het lampje uitgeknipt.

De nacht is een zwarte massa
explosieve broeierigheid.
Geen sterren te zien.
Ook zuster maan is er niet.

PATRICIA

Ook boven mij niks dan zwart,
we kijken in dezelfde leegte.

BO Beneden mij de speelplaats met de kastanjabomen.
Aan de overkant het schoolgebouw.
Er brandt nog licht
in het meest rechtse raam van de tweede verdieping.

Daar zit Mansuetus.
Het schoolhoofd.
Broeder Ever.

PATRICIA

maakt een knorrend geluid

BO Everzwijn in de iconografie van ons geloof:
symbool voor de wellust.

Toen Franciscus nog niet Franciscus heette
en dat rommelgewaad nog niet had aangetrokken
moet hij welgemoede liederen zingend
uitgelaten dat beest hebben gereden.

PATRICIA

maakt een knorrend geluid

BO *Weytjens! Ga slapen, man,
het is hier geen varkensstal!*

stilte

BO Mansuetus, dag en nacht aanwezig in het schoolgebouw,
inspecterend, spiedend, controlerend.

MANSUETUS Ben jij lui, jongen?

BO Hij trekt aan een oor,
wringt het naar links, naar rechts.

MANSUETUS Wat doe jij tijdens de les op de gang, knaap?
De klas uitgestuurd?

BO Hij slaat met de vlakke hand in het gezicht,
knijpt als een ijzeren tang in het vel van de hals
en draait het met halve slagen de ene kant de andere kant op.

MANSUETUS Jij moet maar eens een middag in de put.
Om na te denken over je gedrag.

BO Nog erger treft het de leerling
van wie hij alleen de naam uitspreekt.

MANSUETUS Freelink!

BO De jongens zijn onrustig vanavond.

stilte

BO Mark Freelink is nog altijd niet terug.

stilte

BO Achter het schoolgebouw van ons instituut
- de autonome mannenkloostergemeenschap
met jongenspensionaat
Sint Jozef ter Engelen -
gloeit het schijnsel van de buitenwereld.

De buitenwereld.

PATRICIA
Daar ben ik.

BO Daar gloei jij.

PATRICIA
Mm.

BO Ik zit met zondige opstandige gedachten
met heimweeërige verlangens
die in strijd zijn met knoop drie.

PATRICIA
Kuisheid.

BO Ik zit naakt in de lompenzak van Franciscus
zelf een gebeten vrouwenhater
(al had hij volgens apocriefe bronnen
iets met de Heilige Clara)
en denk aan jou, Tricia.

PATRICIA
Ze kreunt.

BO Met in mijn hand de rozenkrans
om maar iets in mijn hand te hebben
iets anders dan mijn vrolijk steigerende vlees
en een zweterige zakdoek.
Die moet ik niet vergeten uit te spoelen.

PATRICIA
Ze kreunt.

BO Druppels aan mijn oren en neus.
Er glibbert er een van nek naar stuit.
Nog een van borstbeen naar daaronder,
waar het jeukt.

PATRICIA
Ze kreunt.

BO De broeders die op de akkers werken
leggen een knoop in de vier punten van de zakdoek
en spannen hem zo over het hoofd.

God weet wat ze nog meer met hun zakdoeken doen.

Net als ik. Ik doe he hetzelfde mee.
Waartoe het weefsel bij voorkeur droog zij
nat is niet prettig.

PATRICIA
Ze kreunt.

BO *Hou nu onmiddellijk op
met die smerige geluiden, Weytjens.*

PATRICIA
Ze kreunt.

BO *Stilte!
Iedereen slapen!*

PATRICIA
zingt Broeder Adriaan, broeder Adriaan...

BO Bonaventura

PATRICIA
zingt Die had twee paar schoenen voor zijn bedstee staan.

BO Ik heet Bonaventura.

PATRICIA
*Jouw naam is niet verdwenen
omdat zij er een andere overheen hebben geplakt.*

BO Wie zijn naam inlevert
is zijn leven kwijt.

PATRICIA
Jij leeft.

BO Als Bonaventura.

PATRICA
Jouw naam is Eldert.
Je hebt wel die belachelijke vodden aan
maar daaronder ben jij Eldert.

BO Ja.
Dat was ik.

In de krant stond een vacature
ze zochten een leraar in het jongenspensionaat.

Ik werd aangenomen.
Vrijgezel en voldoende katholiek.

En vervolgens...

PATRICIA
Klapt de val dicht.

BO Als de sneeuw eenmaal begint te schuiven
volgt er een lawine.

stilte

BO Waar begint het.

PATRICIA
Waar eindigt het.

BO Waar eindigt het.

PATRICIA
Waar begint het.

stilte

BO Mark Fremlink moest nablijven na de middagstudie.

MANSUETUS Fremlink!

BO Mansuetus verscheen
in de deuropening van de studiezaal.

PATRICIA
Broeder Ever.

BO Ja.

BO *Hou op met die smerige geluiden, Weytjens!*

MANSUETUS Freelink!

BO Een stronk van een kerel, een kolos.

Bol kaal hoofd, kleine loerende ogen, pofferige wangen.

Zo omvangrijk dat zijn kleed hem niet tot de voeten
maar tot halverwege de behaarde onderbenen reikt.

Maar hij verplaatst zich onhoorbaar,
hij sluipt niet, hij zweeft.

Opeens is hij er, staat hij achter je, en je schrikt.
Die schrik is angst.

MANSUETUS Freelink!

BO *Het schoolhoofd dat van blond houdt
waar hij zelf geen haar meer heeft.*

MARK Ja meneer?

BO *Mark Freelink is honingblond.*

MANSUETUS *Jong en ochtendfris,
als de knaap uit het gedicht
die zich prikt aan het roosje.*

*Een klassieker, Goethe,
dat behandel jij hier toch wel, Bonaventura,
of wat leer jij die jongens eigenlijk?*

BO *Ik...*

MANSUETUS *Ja, jij ja. Goethe!*

*“De jongen zo onstuimig brak
het roosje op de heide:
het roosje weerde zich en stak,
maar hem hielp geen wee en ach,
moest het dus maar lijden.
Roosje, roosje, roosje, rood,
roosje op de heide.”*

Dat is pas literatuur. Goed.

*Freelink, jij dient je na de middagstudie
in mijn kantoor te melden.*

BO En dan is hij weg.

BO Wat heb je gedaan?

MARK Niks.
BO Niks?
MARK Ik weet het niet.
BO Een tengerere jongen, kinderlijk nog,
net veertien jaar.
WIL Niet janken!
MARK Ik jank niet.
WIL Laat hem doodvallen.
BO Stilte, Van Lanschot.
WIL Ook straks niet janken,
daar geniet hij van.
MARK Ik jank niet.
WIL *hij maakt een knorrend geluid*

PATRICIA
ze maakt een knorrend geluid

BO Ssst!
BO Dan staat de stilte opnieuw,
verwoestend, in de deuropening.
MANSUETUS Ach, Van Lanschot,
zou ik jou bijna vergeten.
WIL *fluistert tegen Mark*
Ik zie je straks bij de poort,
nog even en we zijn hier weg.
MANSUETUS We doen hier niet aan onderonsjes Van Lanschot.
WIL *fluistert*
Ja?
MARK *fluistert*
Ja.
MANSUETUS Van Lanschot!
Hier!
Nu!

Wil staat op, loopt richting Mansuetus.

MANSUETUS Dat kan sneller!

Mansuetus slaat Wil.

MANSUETUS Die heb je alvast te pakken,
mislukte aap.

WIL *zachtjes*
Ik heet Wil.

MANSUETUS Jij heet Wil?

Jij hebt geen wil.
Geen wil en niks.
Jij bent helemaal niks.

Met die lelijke tronie van je
met die rode en gele puisten.

Mansuetus pakt Wil stevig vast.

MANSUETUS Hier.
Laat je kameraden maar eens goed kijken
hoe lelijk jij bent.

Iedereen verafschuwt je,
zo weezinwekkend als jij bent.

De nageboorte van een stinkdier.
Een slijmprop.
Jij bestaat helemaal niet.
Lucht ben jij,
stinkende lucht.

Ramen open,
wij willen jou niet ruiken.

Jij een wil?
Ik heb hier de wil.
Niet jij.
Jij doet wat ik wil.

Jij bent te stom om uit je ogen te kijken.
Of ben jij lui?
Ben jij lui, Van Lanschot?
Ik vraag je wat?

WIL Nee meneer.

MANSUETUS Nee?

WIL Nee meneer,
ik ben niet lui.

MANSUETUS Te ellendig en te vadsig voor alles?

WIL Nee meneer.

MANSUETUS Dan verschillen wij van mening.
Het is hier allemaal te zacht en niet mannelijk genoeg.

Ik wil hier Tucht en Discipline.
Blijf staan.
Voeten bij elkaar.
Armen gestrekt langs de benen.
Kin omhoog.
Kijk mij aan.
Lamzakken als jij.
Kijk mij aan.

Deze strijkstok,
mooi, nietwaar?,
deze strijkstok is gemaakt
van pernambukhout.

Weet je wat dat is?

WIL ...

MANSUETUS Ik vroeg je wat.

WIL Nee, meneer.

MANSUETUS Nee.
Dat weet jij niet.

Het is roodhout, uit Brazilië.
Heeft een heel fijne nerf.
Uitstekend geschikt voor strijkstokken.

Het is licht elastisch.
Je kan ermee zwiepen
hoor je dat?
Zoef zoef.
Klets.

Hij slaat Wil ermee.

MANSUETUS Gehoorzaamheid en tucht!

Hij slaat Wil ermee.

MANSUETUS Ach. Broeder Bonaventura.
Neem jij het anders even van mij over?

Bonaventura schudt van nee.

MANSUETUS Pak het hout bij de slof
en geef deze mislukte aap
een pak op zijn donder.

BO Ik zie Mansuetus, medebroeder, volgeling van onze stichter,
de zachtmoedige Franciscus, zijn hand op de gespannen broek leggen
en met krimpemde vingers bevoelen als vruchten.

MANSUETUS Broeder?

Hij slaat Wil.

BO Het is genoeg, Broeder.

MANSUETUS Genoeg.

Mansuetus maakt een knorrend geluid.

Jij bent geen man, Bonaventura,
je bent veel te weekhartig.

Zo hou je ze in het gareel.
Hoe harder ze schreeuwen hoe beter ze het onthouden!

Want gezegend is het hout
door hetwelk gerechtigheid geschiedt.
Boek der Wijsheid.

Hij slaat Wil weer.

MANSUETUS En wat zeggen we dan?

Nukkig, onwillig, maar toch gehoorzaam.

WIL Dank u voor deze tuchtiging
die mij rechtvaardig werd toegediend
tot eigen lering en inzicht.

MANSUETUS Ik geloof je niet.

Mansuetus sleurt Wil mee naar buiten.

MANSUETUS Gaat u maar voort.

Ze verdwijnen.

Stilte

BO Met de vlakke hand, met de vuist,
met beide vuisten, een kleeerhanger,
een sandaal, de rozenkrans,
de rug van een handveger,
de knopen in ons boetekoord,
Mansuetus met zijn pernambukhout.

PATRICIA
Stoere mannen hoor.

BO Ik mis je.

PATRICIA
Kom hier.

BO Dat kan niet.
Ik niet.

		PATRICIA Nog niet?
BO	Nu niet.	
		PATRICIA Kom hier.
BO	Dat zou fijn zijn.	
		PATRICIA Fijn?
BO	Meer dan fijn. Het zou...	
		PATRICIA ...geil zijn.
BO	Het is heet.	
		PATRICIA Bloedheet. Bloedgeil. Kom me blussen.

INTERMEZZO: ERLKÖNIG

- MANSUETUS Goethe!
"Waarvoor ben je toch zo bang, mijn zoon?"
- MARK EN WIL "Voor de elvenkoning, met mantel en kroon.
Zie jij dan, vader, de elfkoning niet?"
- MANSUETUS "Mijn zoon, dat is een nevelsliert."
- MARK EN WIL "Ach vader, ach vader, heb je niet gehoord
waarmee de koning mij zachtjes bekoort?"
- MANSUETUS "Wees rustig, blijf rustig, mijn kind!
In dorre bladen ritselt de wind."

En dan de koning zelf:

"Mijn liefste kind, kom mee met mij,
zo'n leuke spelletjes spelen wij.

Ik hou van jou, je bent al wat nu voor mij telt;
en ben je niet willig, dan gebruik ik geweld."
- MARK EN WIL "Ach vader, ach vader, nu raakt hij me aan!
Elfkoning heeft mij pijn gedaan!"
- MANSUETUS "De vader huivert, hij rijdt gezwind
hij houdt in zijn armen het kermende kind,
bereikt de hoeve ternauwernood;
het kind in zijn armen was dood."

Was dood!

3. WANNEER DE SPOKEN KOMEN

BO Na de studietijd verschijnt Wil van Lanschot op de speelplaats.
Bokkig, schouders opgetrokken, hoofd gebogen.

Ravenzwarte haren,
altijd als eerste gekozen voor het voetbalteam.

Huilt hij?

Wil van Lanschot en janken als een meisje,
nog liever gaat hij als Van Speijk de lucht in.

Van Christus is ook niet opgetekend
dat hij brulde toen ze hem geselden en spijkerden.

Hij slikt.
En slikt.

Aan de achterkant van zijn bovenbenen rode striemen.

Ik kan hem niet uit compassie
tegen mijn franciscuslommen trekken.

PATRICIA
Straks ziet iemand het.

BO In de kloostergemeenschap heerst niet de liefde
die de ordetichter in een lied bezong als de Heilige Liefde,
die alle duivelse en lichamelijke aanvechtingen
en lichaamsgebonden angsten verdrijft.

PATRICIA
Welke liefde dan wel?

BO Wil is afgelost door Mark Fremlink
die nu op audiëntie bij de ever is.

BO Wat heeft Mark uitgehaald
dat moet worden bestraft?

Weet jij het, Wil?

WIL Ik mag niet meer naast Mark zitten.
En wij mogen niet meer met elkaar praten.

BO Een vriendschap als die van David en Jonathan,
loyaal met elkaar tot over bergen en ravijnen.

Verboden, verdacht.

PATRICIA
Verdacht?

BO De pensionaatsjeugd moet altijd
ten minste met zijn drieën zijn,
nooit met zijn tweeën.

En men mag elkaar niet aanraken.

PATRICA
Wie die regels verzint
zou zich er zelf aan moeten houden.

Wiro verschijnt.

WIRO Heb je prugel gekregen met het hout?

BO Wiro, mijn enige vriend hier.

PARTICIA
Wiro.
Die naam!

BO Gerrit.
Ook nachtsurveillant.

BO Het is weer zover.

WIRO Wie?

BO Mark Freelink.

WIRO Mark Freelink?
Iedereen hier zie ik in staat tot alles,
maar die brave Freelink toch niet?

BO Wat heeft Mark gedaan?
Die had nu toch ook al terug moeten zijn?

Wiro haalt een sigarettenstomp tevoorschijn, neemt een haaltje.

BO Roken in de Goede Week?

WIRO Die paar trekjes.

BO Kijk maar uit.

WIRO God helpt hen
die zichzelf helpen.

Hij knijpt de peuk weer uit en stopt hem weg.

WIRO Markje Freelink, ach jee, jaja.
Ik hoop dat 'ie hem niet
de ziekenboeg in slaat.

BO Vianney van de ziekenboeg, ja,
daar kijk je ook maar beter voor uit.

VIANNEY   Kleed je maar uit, ja,
                          ga daar maar liggen.
                          Goed zo. Kijk nou.
                          Daar groeit al heel wat haar zeg.
                          Komt er al vet uit,
                          als je er 's avonds
                          stiekem mee speelt?

PATRICIA
                  Vet.
                  Gadverdamme.
                  Alsof je d'r een pannenkoekje
                  in kan bakken.

VIANNEY   Ik ga je toch even temperaturen.
                          Draai je maar om.
                          Doet geen pijn hoor, kijk,
                          ik smeer er wel wat vaseline op.

PATRICIA
                  Arme jongen.

WIRO   Arme jongen.

BO   Waar ruik je toch naar?
                          Wat is dat voor wit aan je handen en daar aan je mouw?

WIRO   Je ruikt misschien deeg.
                          Dit is bloem of vanillesuiker.
                          Ik had corvee in de bakkerij.
                          Die hebben overwerk vanwege het hoge bezoek overmorgen.

BO   Monseigneur eminentie zijne hoogwaardigheid de bisschop.

WIRO   Laat ze je toon maar niet horen.

BO   Nu is het donker, wanneer de spoken komen,
                          zich als dwanggedachtes opdringen, de nacht,
                          wanneer de jongens allang in bed liggen,
                          ze hebben hun vingertoppen in het bakje met wijwater gedoopt,
                          zich met het heilig vocht bekruid, zijn gaan slapen,
                          althans, in theorie

                          de nacht is onrustig.

PATRICIA
                  Ik ook.

BO   Mark Fremlink is nog steeds niet terug.

                          De jongens blijven langer klieren dan gewoonlijk,
                          ik kan op de tafel blijven roffelen, blijven roepen.

Dus kom ik, het lampje weer aan,
toch maar overeind,
de stoel zo luidruchtig achteruitschuivend
dat het duidelijk is dat ik langs ga komen.

Op mijn licht krakende sandalen
loop ik langs de kamertjes
rozenkrans voor de vorm in mijn vingers.

Hij raffelt de weesgegroetjes af, verveeld.

PATRICIA
Wees gegroet, Maria, vol van genade.
De Heer is met U.
Gij zijt de gezegende onder de vrouwen,
en gezegend is Jezus, de Vrucht van Uw schoot.

BO Heilige Maria, Moeder van God.

PATRICIA
Bid voor ons, zondaars,
nu en in het uur van onze dood.
Amen.

BO Ik zie en hoor ze heus wel
als muizen uit elkaars chambrettes weg stommelen
waar ze hebben zitten mompelen
of dingen hebben gedaan
die in de biechtstoel zullen moeten worden verteld.

Al is het verstandiger
als iedereen er zijn mond over houdt.

SNEEF
Was het met jezelf
of met een ander?

BO De eerwaarde, godgeleerde heer Van Santen.
Bijgenaamd Sneef.

SNEEF
Gelieve het
zo ampel mogelijk
te beschrijven.

BO Erg fysiek
voor een geestelijk leidsman.

SNEEF
Hoe vaak met jezelf
meermaals per dag
per nacht
wat fantaseer je daar zoal bij?

BO Zou hij zelf nog in staat zijn
daar beneden iets klaar te maken?

Dat deze gedachte in me opkomt is al zondig.

SNEEF

Met iemand anders,
was dat iemand van hetzelfde
of van het andere geslacht?

BO Waar zou men binnen
de bepantserde kloostermuren
het fabelwezen met het andere geslacht
vandaan moeten halen?

SNEEF

Nooit onkuis?
Niet in woord, daad
voornemen of gedachte?

BO

Zelden, werkelijk hoogstzelden
besluit me een enigszins troebele gedachte.

SNEEF

Is dat een gedachte
betreffende het eigen vlees,
dat van een medebroeder
of een van de jongens
of iemand van het andere geslacht?

BO Zo iemand heet een vrouw.

BO

Een dergelijke ingeving is altijd
dermate kortstondig
dat ze al vervluchtigt
voordat zich een voorstelling heeft ontvouwd.

BO Wat moet ik zeggen?
Dat ik tot voor kort geen idee had
hoe dat andere geslacht eruit zou moeten zien?

PATRICIA
ze lacht

SNEEF

zucht teleurgesteld

BO Wat zal ik het hem allemaal
aan zijn druipneus hangen.

Hier en daar sla ik voor een chambrette
het gordijn opzij.

Pyjama's zijn verplicht
maar de meesten liggen naakt onder de lakens.

Ik zeg er niks van
mij is het om het even
en zoals het gespuis ook weet
mep ik er niet op los
zoals andere opvoeders in onze community.

PATRICIA
Met de vlakke hand, de vuist,
sandaal, rozenkrans, het hout.

BO Ik niet.

PATRICIA
Jij niet.

BO Ik word er misselijk van.

In het raam is de buitenwereld zwart
ver weg en toch dichtbij in het donker
een visioen,
raampjes van woonhuizen waar lampjes branden,
muziek klinkt,
daar woon jij.

PATRICIA
Ik ben dichtbij.

BO Ik mis je.

PATRICIA
Kom hier.

BO Hunker overheerst door tristesse.

PATRICIA
Kom hier.

BO Ik wil niets liever.

PATRICIA
Kom hier.

BO *Is het nu eindelijk stil!*

Weet ik zeker dat ik het niet tegen mezelf heb?

De nachtlampen hangen zeven voetstappen van elkaar.
Mijn schaduw, dat ben ik, drijft voor mij uit.
Halverwege verschrompelt hij
en zie ik mezelf onder mijn sandalen verdwijnen.

Achter mij ontsta ik opnieuw
en dan doem ik als spook weer vóór mij op,
groter dan ik zelf ben, tegen de muur
waar ik me omdraai om er niet zo goed als radeloos
met mijn hoofd tegenop te lopen
en in mijn schaduw te verdwijnen.

Ik besta zoals mijn schaduw.

De chambrette van Mark Fremlink is leeg.
Het gordijn is niet gesloten.
Bed stipt naar de voorschriften opgemaakt
maar het is beangstigend dat hij er niet in ligt.

Waarom duurt dat onderhoud
met Mansuetus zo lang?

Ik verlaat de chambrette
waar mijn schaduw me weer opwacht
en tegen me opklimt om me te wurgen.

Het is rustiger nu
men slaapt of doet alsof.

Ik staar naar de opgluoiende raampjes
in het donker boven het dorp.

Armen voor mijn romp omlaag.
Ik denk aan je.

PATRICIA
Ik denk aan jou.

BO   Handen tegen mijn geslacht
waar de pijstof aanvoelt als schuurpapier.

Denk jij ditzelfde moment ook aan mij?

PATRICIA
Mm.

BO   Erectie.
Levend kunstwerk aan het lichaam des mans.
Ook aan dat eens kloosterlings.

PATRICIA
Niks mis mee.

BO   Werd onze ordestichter Franciscus bezocht
door een zinnelijke prikkel
dan wierp hij zich naakt in ijskoud water.

PATRICIA
Het blijft een rare snuiter.

BO Een overwonnen aanvechting
is als een verlovingsring
waarmee de Heer zich inniger
om onze ziel sluit, zei Franciscus.

PATRICIA
Hahaha.

BO Hij zei en deed wel meer idioots.

In het begin van zijn carrière als Heilige
trok hij midden in de stad,
geen water in de buurt,
exhibitionistisch zijn kleren uit.

Hij wilde bloot zijn en beginnen.
De aanvechting daartoe op dit moment
moet ik bedwingen.

Over mijn hele lichaam nat van het zweten
in dit kloosterwambuis
waarin ik stik
bij alles wat ik doe en denk.

PATRICIA
Trek het dan uit.

BO Blijf weg van mij, Satan.
Ben ik nu verplicht te denken.

PATRICIA
Geen Satan hier; Patricia.

BO Ik zou naar bed kunnen gaan
uitgestrekt onder mijn eigen wijwaterbakje
het orgasme in de zakdoek opjagend
tot vlak voor de ontlading.

Dan ophouden.

En opnieuw tot vlak voor.

In plaats hiervan
besluit ik op Mark Freelink te wachten.

PATRICIA
Wachten.

BO Ik heb verantwoordelijkheden.

PATRICIA
Ik wacht.
Kom toch hier.

BO Ik wil...

PATRICIA
Ik weet niet hoe lang ik blijf wachten,
Eldert.

BO Bonaventura.

PATRICIA
Eldert.

BO *Is het nu stil!*

Stil.

De stilte kolkt.

Ik kijk opzij naar het raam aan de overkant,
het raam van Mansuetus
waar bijna in dezelfde seconde
het licht uitgaat.

Ik ruik de bomen
en hoor het onhoorbare
dat toch hoorbaar is
als verre branding.

Als ik over de vensterbank naar buiten leun
is er niets te ontwaren
in het totale donker.

Loopt Mark Freelink daar nu rond te tasten?

Ik roep zijn naam, zacht,
er komt niets terug.

Wat moet ik doen.

PATRICIA
Je weet wat je moet doen.

BO Ik heb dorst als het hijgend hert.
Maar hoeveel ik ook naar binnen zwelg
het blijft schuren.

Ik moet die jongen Freelink gaan zoeken.

Ik doe het licht aan in het trappenhuis,
heb ik niet nodig
ik vind de treden
en neem de draaiingen zo wel,
hand aan de leuning.

Ik hoop Mark Freelink
op de trap al tegen te komen.

Geen Mark Freelink.

Beneden laat ik de deur naar de speelplaats
wijd open, als lichtbaken,
mocht hij op het donkere plein
misschien uit kompas zijn geraakt.

Ik blijf hem gedempt roepen,
ben zelf het donker ingelopen
waar ik klink of er een zwart kussen
tegen mijn gezicht plakt.

Er komt geen reactie.

Boom. Volgende boom.
Waar is die jongen.
Misschien nog in het schoolgebouw.
Onzichtbaar in het donker.
Het ademt. Grommend.

Een stenen ongenaakbaarheid
met ingewanden die ik blind kan beschrijven,
iedere ruimte afzonderlijk
ook het hol tweede verdieping eind van de gang rechts
waar de ever zit verschanst.

De toegangsdeur kraakt als ik hem open.
Wist ik niet, nooit eerder gehoord.

In het gebouw is stilte binnen in stilte.
Ook nooit eerder gehoord
op deze plaats van constant rumoer.

Waar is het ooit nog stil?

Hier, op dit tijdstip, waar ik niet mezelf ben.
Ben ik dat anders dan wel?

Mark Freelink!

Ik roep het, met ingehouden stem, bijna smekend.

Mark!

De echo keert terug, zonder Mark.

Ik ga alle lokalen af
licht aan licht uit
de studiezaal
overal waar ik een deur open
licht aan
is het leeg en stil
al blijf ik roepen
steeds gejaagder

ongeruster
licht uit.

Zelfs de toiletten ga ik langs
waar hij ook niet is.

Hij zal toch niet in de put zijn gestopt
en toen vergeten
in de kolenkelder onder de hoofdtrap
straf voor wangedrag
in het stinkende donker
tussen de zwarte eieren
gezicht en kleren ten slotte zwart als het donker
waarin hij onzichtbaar is geworden
blijven wachten tot hij wordt verlost.

Mansuetus wil dat soms vergeten.

Mark zit niet in de vergeetput
de deur naar de kelder is open
en de gloeipeer brandt.

Als ik zijn naam roep
kaatst het geluid over de kolen.

Het is hier koud in deze stenen gang,
in de vriesdiepe stilte.

Aan de horizon heeft zich een deur geopend.
In de felle lichtplas op de gangtegels
ligt de schaduw van een golem.

Niet van een kloosterling
hij draagt geen kloosterkleren.

Een ruw geboetseerd groot lichaam
waarvan die schaduw op de vloer
is beginnen snauwen.

Het bekende gerochel
gesnurk en gegrom.

Zijn stem resoneert langs de muren
tegen het plafond
strijkt over mijn voeten
onder mijn rok
langs mijn knieën.

MANSUETUS   Ja, Bonaventura?
                              Wat doe jij hier?

BO   Ik zoek Mark Freelink.

MANSUETUS   Wablief?

BO Mark Freelink.

MANSUETUS Wat is er met Mark Freelink?

BO Die is weg.

MANSUETUS Hoezo weg?

BO Mark Freelink is niet teruggekomen nadat hij

MANSUETUS Nadat hij watwatwat?

BO Na de studie bij u moest komen.

MANSUETUS Ga weg!
Die jongen is hier niet meer.
Die jongen.
Ga weg Bonaventura.
Jouw plicht is op de slaapzaal.
Waar is je verantwoordelijkheidsbesef?

Hij slaat de deur dicht.

BO Hij slaat de deur dicht.
Ongekleed op de kloosteronderbroek na
die onder de planeet van een buik rond zijn lendenen knelt.

MANSUETUS Luister je, Bonaventura?

BO Zijn zwetende rodekoolhoofd,
zijn navel waar het haar omheen groeit
als bewolking die een kringspier vormt rond zuster maan.

MANSUETUS Weg!

BO Ik ga weg.
Bij iedere stap klink jij in mijn hoofd...
Tricia Patricia Tricia.

Waar ben je?

PATRICIA
zwijgt

BO Ik heb te lang niks van me laten horen.
Zevenenzeventig dagen. En nachten.
Ik heb tijd nodig.

Bij iedere stap denk ik aan jou.

Terug in de slaapzaal,
de chambrette van Mark Freelink nog altijd leeg,
de hitte klauwt mijn borstkas in.

Aan de overkant is het licht weer uit.
Achter het onzichtbare schoolgebouw
de zwakke gloed van de buitenwereld.

Overall is buitenwereld.

Hier niet.

Ik zit hier.

In het donker.

In de dwangbuis van Franciscus
die mijn huid raspt.

Wat moet ik doen?

Patricia?

PATRICIA
zwijgt

INTERMEZZO

BENE

Wij minderbroeders in de orde van Franciscus zijn volgelingen van de Heilige Franciscus van Assisi die al zijn bezittingen aan de armen schonk om zelf in pure armoede verder te leven.

Wij proberen Christus na te volgen en houden ons aan de geloften van kuisheid, armoede en gehoorzaamheid.

Het verhaal gaat dat de medebroeders van Franciscus destijds een klein huisje bouwden om hem enige beschutting tegen de elementen te bieden. Franciscus, hier niet van gediend, klom het dak op en begon pannen naar beneden te smijten tot zijn medebroeders beloofden het huis weer af te breken.

Elke vorm van bezit, persoonlijk of gemeenschappelijk, was Franciscus een doorn in het oog.

Wij volgen hem na in armoede. En in kuisheid.

SNEEF

Wij broeders in de orde van Franciscus dienen zich verre van onkuisheid te houden en het benedenbuikse sieraad enkel te gebruiken om te wateren.

BENE

Waarom moeten wij kuis leven?

Wij moeten kuis leven:

Eén omdat wij ons lichaam niet mogen gebruiken tegen de bedoeling van God,
twee omdat ons lichaam een lidmaat is van Christus én een tempel van de Heilige Geest.

Wat is onkuisheid?

Onkuisheid, zo leert de catachismus, is doodzonde tegen het zesde en het negende gebod.

Het zesde gebod luidt: Gij zult geen onkuisheid doen.
Het negende: Gij zult geen onkuisheid begeren.

Het zesde gebod verbiedt, zegt de catachismus: alle uitwendige zonden van onkuisheid, het verbiedt ook onzedige handelingen, blikken, gesprekken, gezangen en lectuur, toneel- en filmvoorstellingen, die tot onkuisheid kunnen leiden.

Wat verbiedt het negende gebod?

Antwoord: alle inwendige zonden van onkuisheid.

Namelijk onkuise begeerte en vrijwillig behagen in onkuise gedachten.

Duidelijk?

VIANNEY

Heb jij ook zo'n dikke knoeperd hier in je broek?

SNEEF

Het is de doodzonde die men bedrijft
met de lichaamsdelen welke
men bij het zwemmen met de zwembroek bedekt.

VIANNEY

Laat eens voelen dan.

Zo, zo, zóó!

Zo.

SNEEF

Nooit onkuis?
Niet in woord, daad
voornemen of gedachte?

Een gedachte
betreffende het eigen vlees,
dat van een medebroeder
of een van de jongens
of iemand van het andere geslacht?

Nee?

Nooit onkuis?

DAG 2 (heilige woensdag) - OCHTEND

De mis kan al op de achtergrond begonnen zijn, zeker als het een gezongen mis is, dan kan muziek en gesproken tekst versneden worden. Misschien begint deze dag, net als de vorige, met een woordloze scène. Bijvoorbeeld de scène zoals beschreven op pagina 59 en 60 van het boek.

Mark heeft een ladder wankel tegen de kruin van een boom geplaatst. Scheef en met onvoldoende steun in de takken. Wil helpt hem mee. Ze lachen, schreeuwen, stompen elkaar, duwen elkaar weg. Wil veel sterker dan Mark. Mark begint de sporten te beklimmen en Wil houdt de ladder in evenwicht. De ladder schuift de boom uit en Mark komt languit te liggen. Wil lacht en stort zich uitgelaten boven op Mark. Perst zich in volle lengte tegen het lichaam onder hem. Ze liggen borst tegen borst, woorden roepend, proestend, slikkend. En elkaar aankijkend. Ze rollen door de bladeren. Houden elkaar omkneld. Spartelende benen. Zwijgend, hijgend, zuchtend. Wil komt schrijlings op de borst van Mark te zitten, drukt zijn handen in het gras.

Bonaventura schrikt wakker.

BO   Wekkertje.

Meteen na het onder mijn hoofdkussen te hebben gehoord
moet ik met natte vingertoppen
het kruis over mijn lichaam tekenen
en naast mijn bed op mijn knieën zinken
om de oppermeester te danken dat ik er nog ben.

Laat maar.

Erectie.
Dezelfde als gisteren.
Natuurlijk niet dezelfde
een nieuwe
een verse erectie
warm als een puntbroodje
in mijn eromheen gesloten hand.

Denk jij ook aan mij, Patricia?

PATRICIA
zwijgt

BO   Hij verslapt onmiddellijk
als vannacht mijn hoofd weer binnengiërt.
Als een hoos van grauwe vlokken.

Ik ben zelf een grauwe vlok.

De hitte is gebleven.
Ik zweet als een trekpaard.
Buiten staat een helder licht
alsof er geen nacht is geweest
waarin ik heb lopen roepen.

Ik wilde van jou dromen.

PATRICIA
zwijgt

BO Er landt een duif in mijn raam
creator spiritus
alleen om te schijten
hij flappert weer weg.

Ik loop door de slaapstilte naar het kamertje
van Mark Freelink.
Daar ligt hij gewoon in bed.
Hoop ik.
Maar het is nog steeds strak opgemaakt.

Ik heb niet van jou gedroomd, Patricia.

PATRICIA
zwijgt

BO Van Mark Freelink.
Porseleinerig naakt jochie.
Waarom naakt?
Ik droom nooit van naakte jochies.
Ik niet.
De angst die van hem uitging
sloeg over op mij.
Ik werd zijn angst.

Nu word ik geacht de horde jongens te wekken
moet ik roepen:
Geloofd zij Jezus Christus.
En de horde dient te antwoorden:
In alle eeuwigheid, amen.

Ik maak er iets anders van.

*Goedemorgen heren,
tijd om op te staan.*

Ik heb hierover al aanmerkingen gekregen.
van Broeder Vianney.

VIANNEY Dit kan zo niet, Bonaventura,
ik zal dit moeten melden.

BO Altijd moet alles worden gemeld.
Dood- zowel als pekelzonden.

VIANNEY Wij dienen ons
aan de ons gestelde regels te houden.

BO De broeders verklikken elkaar.

VIANNEY Regels zijn regels.

BO De jongens plassen, wassen zich,
willen weten waar Mark is,
wat moet ik antwoorden?

Er is een wak ontstaan in het egale verloop van de dingen.

Opschieten jongens, de mis begint!

SNEEF²

Pange, lingua, gloriósi Córporis mystérium,
Sanguinísque pretiósi, Quem in mundi prétium
Fructus ventris generósi Rex effúdit géntium.

Zing, mijn tong, 't geheim der Heren, Mak het
godelijk Lichaam groot, En het Bloed niet te
waarderen, Dat de spuit van d'eedle schoot, Hij,
de Vorst der Hemelsferen, Voor het heil der
aard vergoot.

Nobis datus, nobis natus Ex intácta Virgine Et in
mundo conversátus Sparso verbi sémine, Sui
moras inolátus Miro clausit órdine.

Ons geboren, ons gegeven, Zoon der reine
Hemelbruid, Strooit Hij in zijn sterflijk leven, 't
Zaad van 't godd'lijk leerwoord uit, Tot in 't end
'n hoogverheven Werking zijn omwand'ling
sluit.

In suprámae nocte coenae Recúbens cum
frátribus, Observáta lege plene Cibis in
legálibus, Cibum turbae duodénae Se dat suis
manibus.

Aan de laatste dis gezeten, Met de volle
broederkring, Biedt Hij, na het Paaslameten,
Volgens wettige ordening, Hun die zijne
broed'ren heten, Zelve zich ter nuttiging.

Verbum Caro panem verum Verbo carnem
éfficit; Fitque sanguis Christi merum: Et si
sensus déficit, Ad firmándum cor sincérum Sola
fides súfficit.

't Woord in 't Vlees doet brood verkeren, Door
het woord in Vlees; en wijn, In 't aanbidd'lijk
Bloed des Heren: Fale ook 't zintuig bij de
schijn: Voor 't harte, dat wil leren, Zal 't geloof
voldoende zijn.

Tantum ergo Sacraméntum Venerémur cérnui:
Et antiquum documéntum Novo cedat rítui:
Praestet fides suppleméntum Sénsuum
deféctui.

Knielt dan voor het liefderijke Sacrament
aanbiddend neer; voor deez' Godsverering
wijk, De eredienst van de oude leer: En waar 't
zintuig ook bezwijk, Steune het vast geloof ons
weer.

Genitóri, Genitóque Laus et jubilátio, Salus,
honor, virtus quoque Sit et benedíctio:
Procedénti ab utróque Compar sit laudátio.

Lof de Vader in de hoge, Lof zijn eengeboren
Zoon; Hun zij eer en alvermogen, Hun ons
zeeg'nend lied geboôn: En de Geest aan 's
hemels bogen, Eén met Hen, alle eerbetoen.

Amen.

Amen.

BO Wanneer we ter communie gaan
keert de onrust terug.

---

² Uit *Missaal voor de zondag, bewerkt door Missionarissen van Steyl* (1958), p.132.

In de knielbanken de lege plaats
waar Mark Fremlink hoort te knielen.

Wiro kijkt me vragend aan.

De jongens fluisteren.
Wil van Lanschot
is sissend in gesprek met de jongens achter hem.

Heiligen kijken van alle pilaren naar mij omlaag
in het gewelf boven het altaar Christus aan de kruisbalken
zijn ogen open, gevestigd op iedereen beneden hem.

En ik vind in mijn misboek
jouw verdroogde bloemblaadje.

Waar ben je?

PATRICIA
zwijgt

BO Denk je aan mij?

PATRICIA
zwijgt

BO Ik ga ter communie, vanzelfsprekend,
wie niet ter tafel nadert verraadt zichzelf.

Die heeft de smet van doodzonde op zijn ziel.

Die mag niet meedoen
met het mystieke kannibalisme.

Ik bega nooit doodzonden.

Hoofd achterover, ogen gesloten,
tong als een wimpel naar buiten.

SNEEF   **Nooit gezondigd tegen het zesde
en negende gebod?**

Sneef drukt de hostie in mijn mond.

Zou hij zelf nog in staat zijn
daar beneden iets klaar te maken?

Zondige gedachte met hostie op mijn tong,
neem en eet want dit is Mijn Lichaam,
zonder boter of jus of jam of ander beleg.

Op de hostie mag niet worden gekauwd.
Het lichaam van de zaligmaker
moet ongekreukt naar binnen
en men moet nuchter zijn voor deelname
aan dit sacrament der sacramenten

opdat de zaligmaker niet terecht komt
tussen raapsteeltjes en gekookt spek.

Als het lichaam van de zaligmaker tegen het gehemelte
of aan de tanden blijft plakken
mag men het niet met de vinger los pulken.

Men raakt god niet aan met onwaardige tengels.
Hij weekt zichzelf wel los.

Ook de plaats van Mansuetus is nog leeg.
Vianney van de ziekenboeg is er ook niet.

VIANNEY Komt er al vet uit?

Wat doet Mansuetus op dit moment?
Geselt hij zijn vette lijf met het koord?
Schaamt hij zich?
Voor zichzelf?
Voor mij?
Voor iets anders?

SNEEF Ita, missa est.

ALLEN Deo gratias.

BO Buiten staar ik naar de trillende lucht,
naar de walm uit de fabriek verderop,
onder de rook distels met paarse bloemen,
een paar straten verder een pleintje,
winkeltje in tijdschriften en schrijfwaren.

Jij

PATRICIA
zwijgt

BO Ontbijt.

WIRO In de naam van de vader!
Wij danken u, heer, voor deze maaltijd,
en smeken uw goedertierenheid af
voor de slachtoffers van oorlogen,
hongersnoden en rampspoed.

Amen smakelijk eten.

BO Geen boter in de goede week
waarin wij het smartelijk lijden
van onze zaligmaker gedenken.

WIRO Roggebrood met kaas
en een mok karnemelk.

Ik hou niet van karnemelk.

WIRO Er is er een ontsnapt!

BO Wie? Wanneer?

WIRO Van Lanschot, net,
ging er als een, ja, voetballer vandoor,
naar de boomgaarden, streng verboden,
sprong zó over de haag.

Waar zou die nu naartoe zijn?

BO Die is Mark gaan zoeken wed ik.

WIRO Waar is die dan?

BO Ik weet het niet.

WIRO Er is iets aan de hand.
Of de duivel is ontketend.

BO Geloof jij daar nog in?

WIRO Wat zeg jij?

BO Niets.
Ik ben hem vannacht nog gaan zoeken.

WIRO Vannacht?
Wat dan?

BO Vertel ik je later.

WIRO Wat dan?

BO Later.

Bartholomeus komt binnen. Uit zijn doen.

BO Iedereen is uit zijn doen vandaag.

WIRO Scheelt er wat, Barto?

BO Broeder Bartholomeus.
Staat nog vroeger op dan andere medebroeders
om voor dag en dauw zijn landerijen te inspecteren.

Hij spreekt niet van broeder mol of zuster rat,
alles onder de noemer rat spietst hij aan zijn riek.

Franciscus die tegen vratige vogeltjes sprak
had geen benul van landbouw en fruitteelt.

BARTO Hm.

BO Je ziet bleek.

BARTO vanmorgen
vroeg

was
bij het poortje
de schemer was nog donker
bij het poortje
daar is die jongen
die blonde jongen
met die meisjesstem

BO Mark?

BARTO zingt wel eens alleen in het koor

WIRO Solo.
Solo heet dat.

BARTO solo
ja
dank je
ik weet niet hoe die heet
ik ken al die jongens niet bij naam
aardige jongen
vriendelijk
ik schrik
wat doet die jongen daar
die hoort op dat uur van de ochtend
nog op bed te liggen
de schemer is nog donker
die jongen mag daar helemaal niet komen
verboden terrein
dat weten alle jongens
ik zie hem
ik schrik
want hij
want die jongen
die ligt zo
heel vreemd
onder de wilg
heel vreemd
op zijn rug en eigenlijk niet op zijn rug
op zijn achterhoofd
en zijn lijf zo in een boog gekromd
en hij mist een schoen
de broek scheef aan de romp
de broek nat van voor
de riem driftig uit de lusjes getrokken
die zijn stuk
ligt daar
of ligt, is verstard
als een beeld
trilt

spasmen door zijn armen
en benen
handen bij het strottenhoofd
stropdas strak ertegenaan getrokken
riem ook
gesp strak tegen het strottenhoofd
blauw gezicht
blauw en wit
als bloemkool
riem zit een paar keer rond zijn nek
gesp zo stevig tegen de luchtpijp
dat er geen adem meer doorheen komt
veel te weinig adem
die jongen ligt te stikken
ik schrik

Hij slaat zijn handen tegen zijn keel, steekt er zijn tong bij uit.

BARTO die riem krijg ik makkelijk los
stropdas is lastiger
soort schippersknoop
moet ik lossnijden
met het mes

BO Mes?

BARTO er zit een keukenmes in het poortje
in de kier

WIRO Heeft hij geprobeerd het slot los te krijgen?

BARTO weet ik niet
wat doet die jongen daar
nog zowat nacht
die mag daar helemaal niet komen

BO Die kwam van Mansuetus vandaan.

BARTO *zucht*

WIRO Was jij dáár vannacht?

BARTO Ocharm, dat mannetje.

WIRO Wat is er gebeurd?

BO Ik weet het niet.

BARTO die jongen ademt weer
nog altijd in die kramp
zijn onderlichaam los van de aarde
armen los
spiertrekkingen
hij begint te schokken

schuim staat op zijn mond
hij valt om
zo in die houding
op zijn zij
schokt, schopt
die jongen heeft een ziekte

heb hem op het aardappelkarretje
naar Vianney in de ziekenboeg gebracht

BO Daarom is Vianney er niet vanochtend.

WIRO Arme jongen.

BARTO wat is er toch aan de hand
er is iets aan de hand
nu net rij ik het karretje terug
zie ik een andere jongen rennen
dwars door de postelein
recht op het poortje aan
dat was dus dicht
alsof hij had verwacht dat het open was
wie ben jij jongen? zeg ik
Wil en nog iets, zegt hij

BO Van Lansschot.

BARTO ja
klopt ja
wat moet jij hier jongen
kijk nou wat je gedaan hebt met mijn postelein
die jongen hijgt
begint van alles te praten
ik begrijp er niets van
staat met de schoen van die andere jongen in zijn handen
waar of die was
ik zeg die heb ik zojuist weggereden
op dit karretje hier
hoezo dat, vraagt die jongen
die had een kwaal
hoezo wat dan
die jongen staat maar te hijgen
en te happen naar woorden
steeds in de warder
opgewonden
rustig zeg ik, rustig
maar hij rent alweer weg
met die schoen
ik ben geschrokken
dat kan ik je wel vertellen
er is iets aan de hand

WIRO Eet nu eindelijk iets Barto.

BO Ik kijk Wiro aan, hij knikt.
Jaja, we bedoelen en begrijpen hetzelfde.

Het praat zich rond
en men weet
maar men zwijgt.

Men zwijgt in heilige wijsheid
die Satan en al zijn streken verdrijft.

Alles hangt samen met het hout.
Zoals Christus hangt aan het hout.
Mensen afranselen deed hij ook.
En hij omringde zich met jonge mannen.
Van hetzelfde geslacht.
Natuurlijk hou ik deze gedachten voor me.
Ik zwijg in wijsheid.

Arme Mark.
En nu naar de ziekenboeg...

Over broeder Vianney
weten wij ook waarover wij zwijgen.

WIRO Waar ben jij met je gedachten?

BO Bij de heilige Jozef
die de heiland niet zelf bij zijn vrouw verwekte
maar dat overliet aan een duif.

WIRO Wat zeg je?

BO Wat ben ik met mijn leven aan het doen?

WIRO Wat heb jij vanochtend?
Wat is er vannacht gebeurd?

BO Wat doe ik hier?
Wat sta ik hier alsof ik
zoals Luther
niets anders kan?

Benedictus verstoort het gesprek.

BENE Niets te doen, broeders?

BO Jawel, jazeker,
ik ga zo naar de kapel.

BENE Juist.
Om vijftien uur dertig
verwacht ik jou op mijn kamer.
Wij dienen een ernstig gesprek te voeren.

WIRO Ach jee.

BENE En jij gaat nu met mij mee, Wiro.
Ook wij moeten een hartig woordje.

BO Overall is sperma te ruiken.

BENE Vijftien uur dertig, Bonaventura.

BO Ja Broeder.

BO Wat doe ik hier.
In Gods naam
en die van de heilige Franciscus
en de heilige Jozef
de kuise hoorndrager.

Wij zijn allen broeders.
Sommige zijn viespeuken.

Allen broeders van de arme Franciscus
van wie niet bekend is
of hij een onderbroek droeg.

Wat doe ik hier.
Ik sta te roesten als het wit
van de kaarsbloemen in de kastanjes.

Van hier naar de hoofdpoot
is het een voetstap of vijftien
van hier naar de tuinpoort
zo'n driehonderd meter.

Gewoon door de hoofdpoot
en rechtsaf.

Als ik nog langer wacht
verspeel ik de pot.

Het is woensdag.
Negen uur.
Nu open jij je winkeltje.
Tijdschriften.
Schrijfblokken.
Enveloppen.
Poesieplaatjes.

Ik denk aan je.
Denk jij ook aan mij?

PATRICIA
zwijgt

BO   Ik ben niet geschikt voor het kloosterleven.
Te laat beseft.
Misschien wel voor geen enkel leven.

Hoe ben ik hier terecht gekomen.

BENE   Vijftien dertig Bonaventura.

BO   Ik heet niet Bonaventura.

Hoe ik eigenlijk heet
zou verloren zijn gegaan
in het niets en het nergens
van het onpersoonlijke.

Want wij zijn teruggebracht tot nietsheid
alleen toegewijd aan God
het onpersoonlijke.

Alles inleveren,
ook je naam,
dat is de wet
voor wie het kloosterbestaan aanvaardt.

Ook Franciscus heette niet Franciscus
maar Giovanni Bernardone.

Voor mijn intrede heette ik Eldert.
Eldert Haman.

BENE   Kunnen wij even spreken,
meneer Haman?

BO   Afzijdig van de buitenwereld
leven wij zonder eigen gedachten
zonder eigen opvattingen
zonder eigen mening.

Wij hebben geen verleden
en geen herinneringen.

Franciscus heeft het over het lichaam
dat onderworpen dient te zijn
als ware het gestorven.

Wie zijn naam inlevert
heeft geen leven meer,
letterlijk, die is dood.

BENE   Meneer Haman?

BO   Hier sta ik dan
alsof ik niet besta.
Maar ik besta.
Ik ben ontstaan.

Ik kom ergens vandaan.
Ik bewaar herinneringen.

BENE Meneer Eldert Haman?

BO

In de krant stond een vacature
ze zochten een leraar in het jongenspensionaat.

Ik werd aangenomen.
Vrijgezel en voldoende katholiek.

Ik kreeg, burgerpersoon tussen de rokkendragers,
ver van huis en zonder woonruimte,
het aanbod tot kost en inwoning.

Ik was iets over de twintig.
Piepkuiken tussen de arenden.

En vervolgens?

BENE Bent u zo in uw boek verzonken,
meneer Haman?

BO Wat zegt u?

BENE Wat leest u daar eigenlijk?

Bonaventura laat het zien.

BENE Zo.
Modern.

BO Tucholsky?
Och.

BENE Ik heb meer met Goethe.

Korte stilte.

BENE Bent u geëngageerd, meneer Haman?

BO Geëngageerd?

BENE Ik bedoel een dame met wie u bent verloofd of zo?

BO Oh.
Nee.

BENE Ik bedoel ligt dit ook niet in uw vooruitzicht?

BO Geen idee.
Ik...
Wie weet.

BENE Ik bedoel
welnu

ziet u
u bent zo vaak weg met de fiets.

Stilte.

- BENE Wij gaan verbouwen zoals u weet
dat is nu definitief
daar hebben wij vergunningen voor binnen.
Ik bedoel
ook ons gastenverblijf
dat wordt links het zitgedeelte
iets langer
en van achter wordt het ook anders
en dat gaat even duren
zodat
vandaar dus mijn vraag.
- BO Ik moet verhuizen.
- BENE Tja ik bedoel
- BO Dan zal ik moeten omzien
naar een onderdak ergens anders in de buurt.
- BENE Tja ik bedoel
het is niet om u weg te jagen meneer Haman
integendeels
en kunt u gerust bij ons blijven.
Staat het u tegen om zolang de verbouwing duurt
met ons broeders mee te eten in de slotrefter
waarvoor wij dan uitzonderlijk de kloosterregel een tikje verbuigen
in plaats dat u de maaltijd
in de gastenkamer wordt gebracht
die dus wordt verbouwd.
U bent daar trouwens niet iedere dag aanwezig
vandaar mijn vraag
als u mij niet kwalijk neemt
met de fiets naar buiten.
- BO Ik eet weleens Indisch in Rodakerken.
- BENE Indisch.
- BO Natuurlijk zou ik er geen bezwaar tegen hebben met u mee te eten.
- BENE Is dat smakelijk voedsel?
- BO Maar waar vind ik een bed.
- BENE Dat is wat wij bedoelen.
Als het u niet tegenstaat
u zou in ons klooster ook kunnen slapen.
Een kamertje voor u waar u zich gerieflijk kan terugtrekken

met uw leesboeken
eenvoudig natuurlijk maar helemaal op uw eigen
gerieflijk.

Kan u komen en gaan naar het u schikt
wel zachtjes natuurlijk 's nachts
want de broeders slapen op dezelfde slotgang
vroeg in de veren en ook vroeg weer uit.

Zodat.

Bedoel.

U niet meteen op stel en sprong
buiten de muur naar ander logies zou hoeven om te zien
en blijft u dicht wonen in de buurt
u werkt als voorheen.

Voorstel.

Te overwegen misschien meneer Haman.

BO Dat was stap één.

BENE Nietwaar
dat zou een oplossing voor u zijn
nietwaar.

BO Begon het daar?

Eerder, later?

Was dit het touw dat strak getrokken werd
voordat het luik onder mijn voeten
omlaag klapte?

Ik, sul, kinderlijk argloos,
verhuisde mijn koffer met kleren
en koffer vol boeken
van het gastenverblijf
naar een kamertje in het slot.

Wat aardig van die mannen
dat ze me hier laten wonen,
dacht ik nog.

Er gebeurden dingen, kleine dingen,
ik vond een boek
op de grond open liggen, naast mijn bed,
ik merkte dat er
tussen mijn kleren was gesnuffeld,
mijn scheerkwast was verplaatst,
een voor mij bestemde brief
lag geopend op mijn bureau.

VIANNEY Alle post gaat direct door naar broeder overste.

BENE   Brief uit verstrooidheid
                         per ongeluk geopend,
                         mijn excuses meneer Haman.

BO   Er begon van alles
aan mijn fiets te mankeren,
spijkertje in de voorband,
pedalen draaiden dol
ketting als een dood reptiel in het zand,
mechaniek van het slot verwrongen.

Nergens een rijwielhersteller in de buurt.

Er gaat van alles door mij heen.
Niet als opeenvolging van afzonderlijke gedachten
maar als een blok gedachten
hout ijzer glas grind beton stukken rots
oud papier nylonraden resten van kartonnen dozen
dierenhuid touw granaten bloemstelen kaarsvet
autobanden fietsbellen celluloid moordpijlen
plastic haat hosties opruiming wegens faillissement
alles samengeperst als tot een bol
waarmee gevels worden gesloopt een sloopbol
beukt door mijn hoofd maag darmen
slaat tegen mijn rug knieholten
tussen mijn benen waar Satan huist.

Gaat heen Satan!

Hoewel, blijf maar bij me,
in het bewoonde gebied van mijn geheugen.

Waar ben je Eldert Haman
besta je nog wel?

Ik besta
er gaan rillingen door mijn lijf
ik denk
aan jou
waarom geef je geen antwoord.

PATRICIA
ze zwijgt

BO   Mijn salaris werd ingehouden,
eerst zeiden ze dat het iets boekhoudkundigs was
later moest ik bij broeder overste komen.

BENE   Wij moeten even spreken, Eldert.

BO   Bij mijn voornaam, dus.

BENE Je zal je afvragen,
kijk
hoe zal ik de dingen zo duidelijk mogelijk.
tja
hoe lang ben je nu al bij ons
acht maanden.

Je salaris
ik bedoel
je krijgt van ons maaltijden
vrij logies ook
eigen kamer.

Voortreffelijke leraar en opvoeder voor onze leerlingen
dragen je op handen
zeer zeker.

Maar.

Je salaris
wordt ingehouden ter compensatie.
Van.
Alles wat de kloostergemeenschap
jou zo genereus biedt.

Je eet
nietwaar
en drinkt toch met ons mee
iedere dag drie keer
en zondag ook
als je niet op je fietsje
naar de film
buiten.

BO Ik ga ook vaak naar de bibliotheek.

BENE Tja
die boeken
al die boeken
wat lees je allemaal
die moderne letteren
zal ik maar zeggen
als het ware.

En een eigen kamer
met goede matras en lakens
ik bedoel
dat is toch.

BO Hier begon het schip te kapseizen.
Maken dat ik wegwam,
dat had ik gemoeten.

De deur achter me sluiten.
Goedendag en vrede met u allen.
Waarom dat niet gedaan.
Ik zie me nog,
zoals ik daar dociel bleef staan,
niet toegesproken door Franciscus
maar door de wolf.

BENE   Ik bedoel
                  begrijp je
                  je begrijpt toch
                  Eldert
                  jij bent toch ook van mening.

BO   Ik voelde me verdwijnen
              als in een hypnose
              ijlde in mijn hersens.

BENE   Nietwaar?

BO   Ik bleef verdoofd uit het raam staren.
              Zoals er dieren zijn die in de late herfst
              aan hun winterslaap beginnen,
              begon ik in mijn zomer
              aan een levensslaap.

              Hoogtepunt in het vrijgezellenbestaan.

              Toen sloeg het angelus,
              twaalf uur, etenstijd.

              Als in hardnekkige narcose
              schoof ik in de slotrefter aan tafel
              tussen het bruin van de franciscanen.

              Ik maakte er al deel van uit.
              Zonder het te beseffen.
              Zonder het meteen te beseffen.

              Ik bleef wel ik,
              zoals meel 'meel' blijft
              maar zonder notie dat het al deel uitmaakt
              van een klomp deeg.

              Mijn leven
              zoals dat van een gevangene
              veranderde in het deeg van huiswetten
              en kloosterregels
              waarvan nooit werd afgeweken.

              Metterdag, metterweek, mettermaand
              wisten ze me te verbouwen
              zoals het kloosterpand waarin ik mocht wonen.

Ze beschouwden me als een postulant
die zich voorbereidt op het geestelijk leven.
Vervolgens als een novice
alsof ik proeftijd onderging
om in de orde te worden opgenomen.

Waar ik nooit over had gepiekerd
maar zo ging het.

Zo makkelijk.

Een mens kan op vele manieren worden geroepen.
Direct als schichten bliksem
of via een omweg.

Een valstrik.

Als onder volledige verdoving
waarin de kanker uit de patiënt wordt gesneden
verdween ik uit mezelf
want ik was de kanker.
Zeiden ze.

De wereld buiten de muur
dat was de kanker.

De verlokkingen van boeken en kranten en films
en duivelsmuziek en de televisie
en gekruid oosters voedsel waarbij bier wordt gedronken
en vrouwen.

Ik veranderde van gast in kloosterling
zonder identiteit
een slappe lul
een beklagenswaardige slaplul.

Mijn burgerkleren werden afgepakt
en ik kreeg deze pij over mijn hoofd.

Niet langer meer Eldert Haman
maar broeder Bonaventura.

Die naam betekent goed vooruitzicht
wat kon mij gebeuren?

Zoals Franciscus op zekere dag zijn kleren uittrok
en zich omwikkelde met lompen
zo werden mij mijn burgerkleren afgepakt
en kreeg ik deze pij over mijn hoofd.

Mijn eigen onderbroek van de Hema
zo lekker degelijk en goedkoop
zag ik niet meer terug.

Onderbroek.
Mansuetus komt mij voor ogen.

MANSUETUS Ga weg Bonaventura!

BO Wat heeft hij uitgehaald met Mark Freelink?

MANSUETUS Weg!

BO Waarom moet ik aan Mark denken?
Waar hangt Wil van Lanschot uit?

Bonaventura.
Goed vooruitzicht.

Ik zou altijd gehoorzaam zijn
afstand doen van aardse bezittingen
en altijd de kuisheid betrachten.

Alsof ik praatte in mijn slaap
legde ik mijn gelofte af.

“Gelofte, wat is dat voor iets?”
Ik hoor Patricia.

Dat is niet een eed
ook niet een belofte die je doet
als je bijvoorbeeld trouwt,
het is meer een
plechtige verklaring, als het ware.

“Als het ware!
Het stelt dus geen scheet voor!
Word eens wakker
gedresseerde mier
kom eens terug
naar waar echte mensen wonen.”

Ik neem besluiten.
Ik sta besluiten te nemen.
Ik durf de besluiten niet te nemen
ik aarzel maar en pieker, weeg, verwerp,
besluit opnieuw te besluiten,
nu definitief, met de angst in mijn keel,
die daar al maanden hangt.

Ik ben afgesloten van waar echte mensen wonen.
Wij staan alleen in relatie met Christus.

Ontvang, Heer, geheel mijn vrijheid.
Neem mijn geheugen,
verstand en geheel mijn wil.

Wat ik ook heb en bezit
ik geef het U
en draag het geheel en al op aan U.

Ik heb mijn geheugen afgedragen aan de Heer.
Als deze maar weet
dat ik alles terugneem.

In de eerste plaats mijn verstand.

De rest mogen ze houden
mijn wereldse kleren
mijn schoenen en alles.

Mijn verstand is terug
na de periode van verbijstering.

Weet ik dat zeker?

Sinds zeventenzeventig dagen
een getal uit de bijbel
sinds januari
is er iets als geflonker.

Wat flonkert als een mineraal
tussen zwarte steenkool
ben jij, Tricia Patricia,
ster in het nachtzwart
fluorescerende bloem
waarin alles zwart is en ik stik.

Maar waarom hoor ik niks meer van jou
waarom geef je mij geen
levensteken, liefdesteken.

PATRICIA
ze zwijgt

BO   Misschien hoeft het voor jou niet meer
omdat ik niet tot een
tot het
besluit kom.

INTERMEZZO

MANSUETUS

Discipline! Tucht! En nog eens tucht!

Die moet strakker.

Daar moet naar de regel op worden toegezien.

VIANNEY   Heb jij ook zo'n tong?
                    Laat eens zien dan,
                    beweeg hem eens als een katje
                    dat melk slurpt.

MANSUETUS

Straf!

Voor ieder vergrijp.

Vernedering.

Opsluiting.

Isolement.

VIANNEY   Kom eens bij de broeder op schoot,
                    jij bent een vriendje van me, toch?

Blijf maar in de lucht likken,
met lange halen,
hop paardje hop,
blijf maar likken,
paardje in galop.

MANSUETUS

Urenlang in de donkere put.

Op de speelplaats urenlang onbeweeglijk in de houding staan,
voeten bij elkaar, armen strak omlaag.

VIANNEY   Een herenpaard gaat zo, zo, zóó...

MANSUETUS

Ook als het regent, sneeuwt, vriest.

VIANNEY   Wil je hem even vasthouden?

MANSUETUS

Uitsluiting van alles, de pupil wordt verboden
met wie dan ook te praten.

VIANNEY   Hou hem maar even vast.

MANSUETUS

De anderen moeten hem mijden als stank.

VIANNEY   Heb jij ook zo'n dikke knoeperd hier in je broek?

MANSUETUS

Eten op de vloer.

VIANNEY   Laat eens voelen dan.

		MANSUETUS Slaan.
VIANNEY	Zo zo.	
		MANSUETUS Op de handen, in de nek, tegen de kuiten.
VIANNEY	Zo zooo!	
		MANSUETUS Met de vlakke hand,
VIANNEY	Zo!	
		MANSUETUS met de vuist,
VIANNEY	Zo!	
		MANSUETUS met beide vuisten,
BROEDER	Zo!	
		MANSUETUS een kleeerhanger,
VIANNEY	Zo!	
		MANSUETUS een sandaal,
VIANNEY	Zo!	
		MANSUETUS de rozenkrans,
VIANNEY	Zo!	
		MANSUETUS de rug van een handveger,
VIANNEY	Zo!	
		MANSUETUS de knopen in ons boetekoord,
BROEDER	Zo!	
		MANSUETUS met het hout.
VIANNEY	Zo! Zo! Zóó!	
	<i>stilte</i>	

VIANNEY

Zo.

Mondje dicht hoor, fijne vent die je bent.
Nu weer hup voetballen jij met je vriendjes.

stilte

Die jongens genieten er evenveel van,
die mannekes missen tederheid.

DAG 2 (heilige woensdag) - MIDDAG

Bij de kapel.

BO Op Witte Donderdag hangen er witte doeken over de heiligen,
die dan als kinderen doen of niemand ze ziet.

BARTO Op Witte Donderdag zwijgt het orgel, de altaarbellen rinkelen niet,
en ook beiert de klok in de toren niet want die is naar Rome.

BO Die komt zaterdag terug met paaseieren.

BARTO Wat?

BO Niks.

BARTO Waar blijf je nou?

BO Morgen is het Witte Donderdag.
Wij moeten de beelden bedekken.
Alles schoon en keurig voor de komst
van monseigneur eminentie zijne hoogwaardigheid de bisschop.

BARTO Ik maar wachten en wachten,
zoveel te doen en jij blijft maar weg.

BO Ik voelde me niet te pas, broeder,
en ben een aspirientje gaan halen in de ziekenboeg.

BARTO Wat heb je dan,
toch niet weer die kiespijn?

BO Ik voel me wazig in mijn hoofd,
en er gaan steeds rillingen door mijn lijf.

BARTO De hitte,
ik heb er ook last van,
ik krijg geen lucht.

Daarbinnen is het nog erger.

In de kapel lijkt het eerder de hel
dan een voorportaal van de hemel.

Al mag ik dat niet zeggen.

Al heb ik alle deuren en ramen
tegen elkaar openstaan
het haalt niets uit.

Die arme Wiro.

BO Wiro?
Hoe bedoel je?

Broeder geeft Bonaventura een stapel lakens.

BARTO Help eens mee,
we moeten alle beelden nog bedekken
te veel te doen
te weinig tijd
in die duivelse hitte.

BO Wat is er met Wiro?

Dan ziet Bonaventura Wiro. Op de onderste trede van het altaar. Geknield. Armen gespreid als de zijbalken van een kruis, rozenkrans in de hand. Ter penitentie.

BO Penitentie?

WIRO Hmpfh!

BO Wat heb je gedaan?

WIRO Je wordt bedankt, vuile verrader.

BO Wat zèg je,
ik verráden,
wàt verraden,
ik heb niks verraden.

WIRO Je hebt lopen klikken.
Gerookt. Ik.
Gisteravond op de speelplaats
een paar trekjes.
Dat heb jij lopen overbrieven.
Roken in de Goede Week,
nou nou wat vreselijk.

BO Lopen klikken,
lopen overbrieven, ik?
Hoe kom je daarbij Gerrit?

WIRO Wie anders?

BO Ik zweer je, ik niet!

WIRO Een van de jongens dan?

Stilte.

BO Mansuetus.

Stilte.

BO Die zal het hebben beloerd
en het Benedictus hebben gemeld.
Met nog andere dingen die hij had te melden.
Over mij.
Die twee moeten elkaar in alle vroegte al hebben spoken.
Het is hier een slangennest.
Een slangennest!

BARTO Kom je me nog helpen, Broeder?

BO Ja. Straks. Broeder.

WIRO Wil van Lanschot.
Die zit niet in de klas hoorde ik nog.
Is spoorloos.
Niemand weet waar hij is.
Jij?

BO Nee.

WIRO Nee.

BO Heb jij nog sigaretten?

WIRO Nog één.
En nog een bijna halve.

BO Ik heb er nog wel,
je krijgt ze van me.

WIRO De ware broederliefde.

BARTO Zo is het wel genoeg, Wiro.
We moeten op het priesterkoor aan de gang
en jij zit in de weg met je penitentie.

WIRO Nu en in het uur van onze dood, amen.

BO We spreken elkaar later.

WIRO Later.

BO Er stormen gedachten, vermoedens, associaties door mij heen.
Plotselinge angst. Weer.
Klimt tegen me op in deze kapel
barstend van zon en hitte, dreiging en beklemming.
In de glas-in-lood-ramen boven mij Franciscus.
Franciscus kleedt zich uit en toont de wereld zijn navel.

We moeten de beelden bedekken
Morgen, Witte Donderdag, hangen er witte doeken over de heiligen,
die dan als kinderen doen of niemand ze ziet.

Ik zet de ladder tegen de lijst onder het glas-in-lood
en beklim de sporten.
Mijn medebroeder houdt het trapleer vast. Wankel.

Hoe hoger hoe heter, de hitte wordt vloeibaar, tastbaar,
ik klim in de vlammen naar Christus,
het levensgrote lijk aan zijn metershoge kruis moet naar beneden,
met witte lappen omhuld, morgen met paars,
steeds weer die loden zwaarte omlaag en weer omhoog.

Vanuit het raam fluistert Franciscus: Salve Bonaventura,
ik zie dat je Satan op je nek meedraagt, broeder.

Helderziend, helderwetend, helerholderdebolder,
Franciscus met zijn vrouwenstem, Christus huilt,
bloed welt uit zijn gipsen ogen op,
ik werp de wade over hem heen, onzin, folkore, bedrog,
ik moet hier weg voor ik verstar, verstof,
als de heiligen tegen de pilaren, ik durf niet ik durf wel,
Tricia waarom laat je niks meer van je horen?
Moet je me niet meer, waarom niet, waarom niet?

Er gaan almaar trilstoten door me heen. Er hangt geen
zuurstof hier, zo hoog, ik adem vagevuur of

ik wikkel touw rond de polsen van onze verlosser,
zijn door rigor mortis verstrakt lichaam, zijn door stofgruis
vogelresten bevuild gipsen lijf, tot stof tot stof,
mijn armen uitgestrekt naar een naakte vent,
de gebrandschilderde Franciscus lacht, ik haak Christus los,
het touw spant, kraakt, de katrol knarst blasfemisch,
godverdomme, hij kijkt naar mij, zijn armen gespreid
als voor een turnoefening waar ik hem bij stoor,
jij bent dood, zeg ik, wat?, zegt mijn broeder beneden,
de ladder wankelt, jij bent dood en ik leef, hoewel,
levend ben ik in feite precies zo dood, resurrexi sum!,
ik knijp mijn handen tot vuisten boven mijn hoofd,
kreun om het massieve gewicht van de mensenzoon,
de lucht wordt vlam, likt aan mijn leden, lendenen, lid

stof, gruis, plakt in mijn zweet, de koning der joden hangt tussen hemel
en grond, mijn armen staan in brand, satan op mijn nek
gniffelt, Franciscus smijt een duif in mijn gezicht, de heilige
geest schijnt in mijn ogen, blindgeslagen door het noodlot,
de ladder glijdt schuin weg, Christus spreidt zijn armen en ik
de mijne voor zijn omhelzing, Godverdomme!, denk ik,
schreeuw ik?, mijn broeder beneden mij gilt, van schrik
of van ontzetting?, dan slaat de kracht uit mij weg,
stort het kruis met Christus neer, met mij, und die Erde bebet,
wij vallen uit de hoogte neer, het godsmens, ik en satan, drie-eenheid
verre van heilig, Godverdomme! schreeuw ik, nee, ik schreeuw
om jou, PATRICIA! en dan, ik klap met mijn rug en achterhoofd tegen steen
het touw slaat in zware lussen over mij neer, Jezus kust mij,
jij kust mij, jij

ik leef nog, ik leef, ik adem, ik wel, ik voel
mijn lichaam, alles van mijn lichaam, zie mij, zie mij zoals ik jou
zie, beminde, de hele dag bij alles wat ik doe en wat mij overkomt,
ik was dood maar ik sta op het punt weer levend te worden, me te

bevrijden wat mij met angst bestormt, ik leef, ik leef, er is iets
buitengewoons vreugdigs in me ik

in je slaapkamer, Patricia, nooit eerder een naakte vrouw gezien, ik,
jij kijkt over je borstkas, borsten, langs je lichaam omlaag, naar mij,
armen gespreid over de kussens op het grote bed, mooi, mooi, mooier dan

ubi caritas et amor deus ibi est

mijn mond vol rare smaak, keel dicht, ik zit bij je voeten, kijk, kijk, je lichaam,
waar je benen samen komen, je

PATRICIA

Nu moet je me ook versieren.

BO Versieren? Ik versier je met wat ik in de kamer kan vinden. Een zeepje
op je navel. Een rode schoen. Een kous. Een sprits met chocola.
Bloemblaadjes van de vensterbankplant leg ik op, op de magische
gleuf onder het schild van je buik

PATRICIA

Zou je die krankzinnige lompen niet eens uittrekken?

Kan ik jou ook eens bekijken.

BO Naakt, Franciscus kleedt zich uit en toont de wereld zijn navel, naakt,
benauwd van verlegenheid, ik voel hem zwellen, ik, jij kijkt naar mij, mijn,
mij, zegt

PATRICIA

Die mag er gerust wel zijn, toch.

BO en je brengt je mond er naartoe, je brengt je mond er naartoe, je brengt

ik voel

voel de pijn opkomen, opvlammen, scheurt door mijn schedel, kaken,
kiezen, boort zich door mijn hoofd het wordt rood, fonkelt zwart

zwart

wacht op mij

wacht jij op mij

Tricia Patricia

ik neem besluiten

77 heilige dagen eerder

1.

BO Zevenenzeventig dagen eerder.

Deus ibi est.

Tijd loopt door elkaar.

Pijn loopt door elkaar.

Pijnbliksems.

Zwart vuur spat door mijn hersens.

Scheuten splijten mijn schedel open

mijn kaken trillen. Kiespijn.

Tijden lopen door elkaar.

Vandaag zevenenzeventig dagen eerder.

Abcessen woekeren door mijn kaak.

Ik ben nijptang en hamer gaan vragen

om de pijn uit mijn kaken te slaan.

Bij hoge uitzondering mag ik de profane wereld in

naar de tandarts.

Winter. Vorst. Blote voeten in sandalen.

De kou trekt in mijn pij omhoog

en blijft hangen bij mijn liezen.

Had ik de onderbroek maar moeten aantrekken.

In de wachtkamer zie ik jou voor het eerst.

PATRICIA

Je ziet er uit

als een drolkleurige kobold.

BO

Jij, tegenover mij aan de lage tafel vol lectuur,

een exemplaar van de andere mensensoort.

PATRICIA

Goedemorgen.

BO

...

PATRICIA

Dat moet wel hartstikke koud zijn

aan de tenen.

BO

Hartstikke is een ordinair straatwoord.

PATRICIA

Ha!

BO

Mijn excuses.

PATRICIA

Dikke wollen sokken hebben ze daar niet?

Je loopt er iets van op,
zo door de ijsplassen te spetteren.

BO

Onze heilige vader Franciscus
droeg ook geen wollen sokken.

PATRICIA

geamuseerd

Nee?

BO

Niet dat is overgeleverd tenminste.
Hij wordt er ook niet mee afgebeeld
in enige iconografische weergave.

PATRICIA

Jij bent een rare jij.

BO

Oh.

PATRICIA

Steek ze onder de kachel.
Ze zien paars van de kou.

BO

Je staart naar buiten en ik
verknipt van verlegenheid
dwarsgedraaid en in stukken gemalen
in een rollende trommel van kloosterdoctrines
kijk naar jou, mooie kaaklijn, mooie ranke hals,
mooie wimpers. Welke kleur ogen?

Ik beseft dat ik kijk, dat ik blijf kijken,
dat ik mijn ogen niet kan weg wenden,
ik kijk naar een vrouw, hoofd gebogen, loer.

Dan keer je opeens je gezicht naar mij.
Ik voel het in mijn borst, hersens, adem.

Betrapt. Ik word rood.

Je ogen zijn lichtgroen.

Je wordt geroepen. Mevrouw Delahaye.
Aan de beurt.

PATRICIA
Nou, bid maar voor me.

BO
Ik gluur je na. De achterkant van je benen.
En weer als je weg gaat,
de wereld in. Zie je me kijken?

PATRICIA
Daàg

2.

BO
Een paar dagen later nieuwe afspraak.
Het sneeuwt.
Ik tref je opnieuw.
Weer in de wachtkamer.

PATRICIA
Ook toevallig.

BO
Ja.

PATRICIA
Goedemorgen.

BO
Ja.
Goedemorgen.

PATRICIA
Al dat wit.
Ik zag je aankomen door al dat wit.
Dat moet toch niet te doen zijn?
Blote voeten?

BO
Ja, wit.

PATRICIA
Je hele pij is wit geworden.

BO
Van franciscaan veranderd in norbertijn.

PATRICIA
Dat snap ik niet.

BO
Witte pij.

PATRICIA
Wat hebben jullie daar nu onder aan?

BO
*trekt zijn pij enige centimeters op
zijn blote benen zijn te zien*

PATRICIA
Dat is toch veel te koud jongen.
Bij dit weer.
Hoe even jullie daar?
En die jochies in hun korte broekjes.
Ik zie ze wel eens lopen.

BO
Dat was het.
De tandarts riep je.

PATRICIA
Daàg.

BO
Dag mevrouw.

PATRICIA
lacht

BO
Ik kan je, als je langs loopt,
even kunnen aanraken.
Heel even maar.
Doe ik niet.
Zou ik moeten doen.

De tandarts is nog niet met me klaar.
Het is allemaal te lang verwaarloosd,
zegt hij, dat heb je in zo'n klooster,
we zullen moeten trekken, doen we de volgende keer.

Ik ben hem dankbaar.
De pijn dankbaar.
De pijn toont me
dat er nog een wereld buiten is.

3.

BO
Nieuwe afspraak een paar dagen later.
De sneeuw is modder geworden.

Weer keer in de wachtkamer.
Dit keer alleen. Jij bent er niet.

Geen schoonheid, niets opbeurends,
alleen de martelstoel,
bliksemvuur in mijn gebit,
ontploffend licht in mijn hoofd.

Afspraak dinsdag zelfde tijd?

Buiten spettert de natte blubber
tegen mijn blote voeten.

PATRICIA

Hee pater hallo!

Blijf nou eens staan man!

BO

Magnificat anima mea.

PATRICA

Ik wist het.

Ik zag je bij de tandarts naar buiten komen.

Hallo.

Je herkent me toch wel?

De wachtkamer.

Ik was voor jou aan de beurt.

BO

Dag mevrouw.

PATRICIA

Mevrouw mevrouw

zeg maar Patricia hoor.

BO

Ik ben geen pater.

Gewoon een werkbroeder.

Ik heet Bonaventura.

PATRICIA

Bonahoe?

Zo heet je niet.

Zo heet je niet echt.

Je heet gewoon Jan of Klaas of zo.

BO

Van Napels.

PATRICA

En dan sterven.

BO

Patricia van Napels.

Heilige vrouw-niet-martelares.

PATRICIA

Jaja.

BO

25 augustus.

PATRICIA
Laat ons bidden voor we allemaal gek worden.

BO
Mooie naam.

PATRICIA
Ja.
En hoe heet jij nu van jezelf?

BO
Ik moet terug.

PATRICIA
Welke kant moet je op?
Ik moet ook die kant op.
Loop ik een stukje met je mee.
Of vind je dat vervelend?
Of misschien ongepast?
Hoe gaat het nou met dat kerkhof in je mond?

BO
Ik moet nog een paar keer terug.
Dinsdag weer halftien.

PATRICIA
Dinsdag.

BO
Ja.

PATRICIA
Ik ben er gelukkig van af.
Ah ik moet hier zijn.
Nou. Daàg.

BO
Je verdwijnt.
Kijkt niet om.
Al sta ik dat zielig te hopen.
Je verdwijnt.
Fata morgana.

4.

BO
Laatste keer bij de tandarts
trekt hij mijn kies.

Extractie zonder verdoving,
vindt het klooster niet nodig.

Een stompje zwarte verrotting
met wat bloed eraan.

Dat was het.

PATRICIA

En wie zie ik daar weer
door de plassen sjokken
op zijn blote kakkies?

Joehoe!

Frater Bongodinges!

BO

Dag, eh, Patricia.

PATRICIA

Het gaat weer sneeuwen.

BO

Ja.

Nou.

Maar snel bij de warme kachel gaan zitten dan.

PATRICIA

Drink je een bakje koffie mee?

BO

Dat kan ik niet doen.

Ik moet terug.

Ik kan niet zo lang wegblijven.

PATRICIA

Dan verzin je maar iets.

De straat was opgebroken
en je moest een heel eind omlopen.

Er lag een vrouwtje in de sneeuw
en je moest het mensje eerst
het heilige oliesel toedienen.

BO

Daartoe ben ik niet bevoegd.

PATRICIA

De boor van de tandarts was kapot.

Lul maar wat.

Kom zitten.

BO

Goed.

Dan.

Ja.

PATRICIA

En zou je die deken niet afdoen.

BO

Mijn wintercape.

PATRICIA

Doe af.

Warm op.

Drink koffie.

BO

Ook toevallig.

Dat we elkaar weer zijn tegengekomen.

PATRICIA

Dacht je dat?

Dinsdag halftien.

Had ik onthouden.

Ik bleef in de buurt.

Ik wou je gewoon nog eens zien.

BO

Zoals ik jou.

Je moest eens weten

hoe je in mijn gedachten bent.

PATRICIA

Wat zeg je?

BO

...

PATRICIA

Ik heb iets voor je.

BO

Sokken?

PATRICIA

Nou, doe ze eens aan.

BO

Daar kan ik onmogelijk mee aankomen.

Wij lopen blootsvoets.

PATRICIA

Ja. Bezopen genoeg.

Doe ze nou eens aan.

Je kan ze hier toch wel even aandoen.

Lekker aan je kouwe voeten.

BO

Ik moet echt weg.

Ik zou ze graag van je aannemen,

dank je, maar

PATRICIA

Ja.

Trek ze aan en drink je koffie.

Hoe zitten ze?

Te ruim in de hiel misschien?

BO

Ze zitten goed.

PATRICIA

Die heb ik voor mijn man gebreid.

BO

Oh.

Wat doet je man
als ik vragen mag.

PATRICIA

Rogier is dood.

BO

Oh.

PATRICIA

Op weg naar zijn werk
door een vrachtwagen van de fiets geslagen.

En toen was hij dood godverdomme.

Een paar jaar terug.

Drie jaar.

BO

Het jaar dat ik op slot werd gedraaid.
Nooit meer sokken gedragen sindsdien.

PATRICIA

Zitten ze lekker of niet?

BO

Maar ik kan zijn sokken toch niet aan
dat is toch
dat is niet

PATRICIA

Hoe heet je nu eigenlijk?
Je heette thuis toch niet Bonofantius?

BO

Eldert.

Haman.

Eldert Haman.

PATRICIA

Waarom geven jullie elkaar andere namen
als in een toneelstuk?
En wat doe jij in dat instituut?

BO

Van alles.
Ik ben surveillant. Hulpkoster.
Hier en daar wat, de wasserij,
de keuken, soms buiten op de akkers,
wat schilderwerk.

Als er een bal door de ruit is gegaan
dan zet ik een nieuwe ruit in.

Dat kan ik.

PATRICIA

Mchtig interessant.
En veel bidden zeker?

Ik bedoel niet wat je daar doet,
maar wat je daar dóét.
Niet wat voor werkjes,
maar waarom een vent als jij
daar blijft hangen.

Hoe kom je daar in godsnaam terecht?
Uit bevlogen roeping?

Op een ochtend werd je wakker van god
die riep in je oor: "Eldert Haman!
Ik heb een paar vodden in strontkleur voor je hangen
en je hoeft nooit meer sokken aan!"

BO

Een mens kan op vele manieren worden geroepen.
Direct als schichten bliksem
of via een omweg.

PATRICIA

En jij?

BO

Ik.

Eigenlijk ben ik leraar Duits.

Ik moet nu echt terug.

PATRICIA

Volgende week weer naar de tandarts?

BO

Vrijdag voor het laatst.

5.

BO

Het is klaar.

Mijn gebit.

Af.

PATRICIA

Dus ik zie je niet meer?

BO

Ik wil je zien.

PATRICIA

Ja?

BO

Ik mag niet, ik mag hier niet zijn,

ik zondig tegen alle geloften.

PATRICIA

Word eens wakker, fossiel.

Ze raakt hem aan.

PATRICIA

Ben je daar nog?

BO

Ja.

PATRICIA

Geef eens antwoord.

Waarom blijf je in dat spookslot rondwaren

als een wereldvreemde bruine schim.

Jij hoort daar niet.

Dat zag en merkte ik aan je

meteen al toen je de eerste keer

in die wachtkamer opdoemde.

Niet goed in je vel en die kleren.

Al kan je er twee keer in,

ze zitten je te krap.

Aardige man zo te zien, dacht ik,

maar wat een verwaarloosde hangplant.

BO

Ik kan daar niet weg.

PATRICIA

Wil je daar dan weg?

BO

Hoe zou ik daar weg kunnen al zou ik het willen?
Ik ben een aap, achter de tralies,
geen idee meer hoe ik in het wild moet overleven.

PATRICIA

Een aap.

BO

Ik zou me geen raad weten.
Je pij afleggen, het klooster verlaten,
dat komt niet voor, dat doe je niet.

PATRICIA

Hoezo niet?

BO

Wie een pij draagt heeft zich nu eenmaal
tot de kloosterlijke staat geëngageerd,
zoals mensen die getrouwd zijn.

Scheiden, dat kan toch ook niet?

PATRICIA

Ach.

BO

Scheiden is een doodzonde.

PATRICIA

Broeder braafheid.

BO

Dan wordt je uit de kerk gebannen.

PATRICIA

ze lacht

Wat ben jij een droeve kleuter!

BO

Wat moet ik als een aap, of giraffe, buiten de dierentuin?
Ik ben mijn identiteit kwijt, mijn naam, alles.

PATRICIA

Onzin.

BO

Ik weet niet eens meer
hoe mijn gezicht eruit ziet.

Er zijn daar geen spiegels want

ironisch

‘wij spiegelen ons in deugd’

PATRICIA
Jongetjes slaan met stukken hout...

BO
...ik niet...

PATRICIA
...en nog veel meer en nog veel erger.

BO
Wat weet jij daarvan?

PATRICIA
Is het niet waar?

BO
Ik doe dat soort dingen niet.

PATRICIA
Is dat deugd?

BO
Dat doen maar een paar van ons.
Je moet nu ook weer niet denken...

PATRICIA
Ja.
Jij houdt net als de hele bende
je mond erover dicht.
In die gemeenschap van schijtlaarzen en laffe apen.

Jij bent medeplichtig, besef je dat?

BO
Zwijgen. Iedereen zwijgt.
Al klinkt de schande als pauken.

PATRICIA
Wie zwijgt is net zo goed schuldig.

BO
Ik probeer er juist voor die jongens te zijn
dat is wat me daar houdt,
ook,
verantwoordelijkheidsbesef.

Die jongens zitten daar gevangen.

PATRICIA
Jij zit daar zelf precies zo gevangen.
Ook de cipier leeft achter tralies.

BO
Ik wil ze geen angst inprenten.
Ik wil ze het gevoel van betrokkenheid geven,

vertrouwen, geborgenheid
voor zover dat daar kan.

Dat heb ik mezelf als taak gesteld.

Als ik zou weglopen
dan zou ik ze in de steek laten.

Aan hun lot overlaten.

PATRICIA

Ja.

Nobel van je.

Die jongens gaan straks van school
en zullen zich verder wel redden
met hun trauma's.

Maar jij hebt geen 'straks',
niet zolang je daar blijft rondscharrelen.

Ben je echt van plan
je dat je hele verdere leven te blijven volhouden?

Wat heb je dan met je leven gedaan?

Je kan daar best weg.
Ze hebben daar hun netten over je heen gegoooid
je verstrikt in hun sadistische systeem.

Daar is die gefrustreerde seksualiteit
met al die afschuwelijke uitwassen het gevolg van.

BO

Seksualiteit?

PATRICIA

Daar van onder aan de voorkant,
weet je wel,
wat mensen daar zoal mee doen.

Heb ik het nu tegen een kind van drie?

Hoe is het mogelijk.

BO

Wat men bij zwemmen
met de zwembroek bedekt.

PATRICIA

Dat gespuis reageert zijn driften af op die jochies
omdat hun seksualiteit geen gezonde uitweg krijgt,

pas maar op, straks ga jij ook aan ze zitten,

of doe je dat al? Hoe los jij dat op
met die vinger van je zonder kootjes.
Het edele handwerk zeker?
Of loop jij ook geil te kwijlen naar die jochies?

Nou?

BO

Nee.

Ik niet.

Nooit.

PATRICIA

Nu nog niet.

Maar als je dat blijft onderdrukken
zoekt het vanzelf een uitweg.

Als je maar met je poten van die jongens afblijft.
Zoek dan liever een leuke medebroeder uit.

Wiro ofzo.

BO

Wiro.

PATRICIA

Ook zo'n naam.

BO

Gerrit.

PATRICIA

Hoezo je identiteit kwijt.

Trek die hobbezak uit
en je bent weer Eldert Haman.

Dat kan je nu onmiddellijk doen.

Telefoon staat in de winkel.

Je belt dat instituut en zegt tegen dat gajes
'ik kom niet meer. Glück auf en de groeten.'

Bellen hoeft niet eens.

Ze merken vanzelf wel dat je pleite bent.

BO

Dat kan niet.

Dat gaat niet.

PATRICIA

Daarna stuur je ze een kaart
van een blote mevrouw
en daar schrijf je op: Hulp!
Het brandt in mijn gup!

Dat zei Rogier altijd.

BO

Ik, eh...

PATRICIA

Ja.

Ik weet het.

BO

Ik moet nu echt terug.

Hij doet de sokken uit.

BO

Dank je.

PATRICIA

Glij niet uit onderweg
gij grote heilige.

Daàg.

6.

BO Terug hield ik het niet meer uit in mijn cel.
In mezelf. Tussen de crucifixen, bidstoelen,
heiligenbeelden, medebroeders, al dat bruin,
Tricia, ik kon alleen nog maar aan jou denken,
aan jou, aan jou, Patricia.

PATRICIA

Kom dan hier.

BO Ik maak besluiten.

PATRICIA

Wacht niet te lang.

BO Ik verzin een nieuwe afspraak bij de tandarts.
Leugen. Moet ik biechten. Doe ik niet.

Ik hou het niet meer uit in mezelf.
Ik moet je nog eens zien. Het regent.

Wees niet vergramd, god,
en zie niet naar mijn zondigheid.

Wat kan het mij schelen ook.
Ik moet je zien, ik wil bij je zijn,
ik durf het misschien te zeggen,
want ik, want ik...

PATRICIA
Kom verder.

BO
Ik
ik.

PATRICIA
Wat sta je daar nou?

Ze kussen.

BO
Ik...

PATRICIA
Stil.
Ik weet het.
Zeg het maar niet.
Nog niet.

Wil je een borrel ofzo?

BO
Nee, stel je voor, dat ruiken ze.

PATRICIA
Goed.
Kom hier zitten.
Naast me.

BO
Op bed?

PATRICIA
Op bed.

Onhandige lichamelijkeid.

PATRICIA
Jij weet ook van toeters noch blazen hè?
Hee!
Waar ben je helemaal overal met je hoofd.
Doen we nog wat?

Onhandige lichamelijkeid.

PATRICIA
Godjosefmaria en christus op een kameel,
nee, zoiets aanbiddelijks onnozels als jij,
zo kuikenachtig onwerelds heb ik nog nooit in mijn bed gehad.

Ze kussen. Zij dwingt hem achterover.

BO
Je smaakt zoet.

Ze kleedt zich uit. Hij houdt zijn ogen dicht.

PATRICIA
Je mag wel kijken.

BO
Ik heb nog nooit

PATRICIA
Kijk maar.

Bonaventura kijkt.

PATRICIA
Kijk maar, dit is nu het andere geslacht
waar jullie zo bang van zijn.

Bij ons heet het kut.

Vulva, vagina, schaamspleet, schede,
muschi, poes, pruim, gleuf, doos, flamoos, fotze,
als je kut zegt weet iedereen wat je bedoelt.

Het is nat dat daar naar buiten druipt.
Dat is nu de poel der zonde.

Nu.

Stroop jij nu ook die onzin van je lijf?
Kan ik jou ook eens bekijken.

Wat ril je opeens?
Niks om bang van te zijn.

Kom maar hier met dat verfrommelde dingetje van je.
Rustig. Kalm. Probeer je in te houden.
Tot ik het zeg. En dan. Ik leer het je wel.

Ze vrijen.

BO Dit kan niet. Dit mag niet. Ik doe zonde.
Door satan bekoord en verleid
met de verrukkelijkste verlokkingen.

Ten prooi aan zonde.

Je trekt mijn magerte over je heen
en leidt mij naar binnen
een vochtige inham, warm, liefkozend zacht,
ik verdrink.

Dus dit is het.
Dit is het dus.

Ik neem besluiten.

Ik moet besluiten.

De pijn keert terug, zwart,
in mijn kaken, in mijn schedel.

Waar ben ik, in jou, met jou,
onder de Christus uit de nog gevallen,
alles zwart, donker,
wat flonkert daar in het donker,
tussen zwarte steenkool,
ben jij dat Tricia, Patricia,
ster in de nacht waarin ik stik,
Tricia, Patricia, wacht op mij,
wacht je nog op mij?

Ik heb te lang niks van me laten horen.
Zevenenzeventig dagen. En nachten.

Ik kom eraan, Patricia.

PATRICIA
Zwijgt.

INTERMEZZO

In de ziekenboeg.

VIANNEY   Ontkleed je.
Ja. Helemaal.
En ga hier maar liggen.
Het lijkt me noodzakelijk dat ik je helemaal onderzoek
om helemaal zeker te zijn.
Steek je tong eens uit.
Hier groeit al goed wat haar.
Hele vent ben jij al.
Komt er al vet uit als je er 's avonds onder de deken mee speelt
en voelt dat hij groot wordt?

Niet vergeten het ook te biechten hè.
Blaas maar even op de rug van je hand.
Tja.
Ik ga je toch even temperaturen om echt zeker te zijn.
In vind dat je wat koortsig aanvoelt.
Je draai je maar om.
Het moet rectaal.
Nu tien minuutjes stilletjes zo blijven liggen.

Stilte waarin de broeder zichzelf bevredigt. Hijgt.

VIANNEY   Jij bent kerngezond kerel,
niks aan de hand met jou.
Op dit puistje doen we zalf en een pleister.

DAG 2 (heilige woensdag) - MIDDAG

In de ziekenboeg.

BO   Het medisch kabinet van Broeder Vianney
               ruikt naar medisch kabinet.
               Het heeft geen ramen, van glas
               zijn alleen de ruitjes in de deuren in de medicijnkast
               met apothekersdoosjes en flesjes, rolletjes verband
               en leukoplast, pincetten, thermometers,
               aspirine, luminal, de bruine flesjes ether.

Ik kom overeind. Een pijnscheut klieft
door mijn schedel. Christus.

Patricia eet nu een boterham met melkhagelslag
en is opgehouden met aan mij te denken.

Ik denk wel aan jou, liefste.
Zevenenzeventig dagen plus
iedere seconde van de klok.

Wil van Lanschot glipt naar binnen.

BO	Wil? Wat doe jij hier nou?
WIL	Niks.
BO	Ik ben het. Ik schreeuw niet. Ik sla niet.
WIL	Waar is broeder Vianney?
BO	Niet hier. Inkopen doen, denk ik. Aspirine. Luminal.
WIL	Ether.
BO	Zou kunnen.
WIL	Ik weet het zeker.
BO	Wat zijn je ogen rood, heb je gehuild?
WIL	Nee. Niet geslapen vannacht. Bijna niet.
BO	Niet?

WIL   Ging niet.
               Wilde niet.
               Had m'n kleren aangehouden
               elke keer als ik wegzakte
               kneep ik mezelf in m'n arm. Hard.
               Om wakker te blijven.
               Als de zaalwacht in slaap viel zou ik gaan.

BO   Gaan.

WIL   Gaan zoeken. Mark.
               Durfde niet.

BO   Iedereen zoekt je.
               Je had in de klas moeten zijn.
               Doe maar rustig.
               Hou je hoofd maar stil.

WIL   Vanochtend weggerend.
               Gevlucht.
               Dat beest had z'n nagels al
               dat beest
               hij had me al in m'n nek gegrepen.
               Wilde me in de kelder.
               In de put.
               Weet ik veel voor hoe lang.
               Ben gevlucht.
               Me weggerukt en gevlucht.

BO   Dat beest.

WIL   Mansuetus.
               Schoft.

BO   Je hebt er gisteren toch al van langs gekregen.
               En Mark ook.
               Waar was dat voor?

WIL   Omdat Mark en ik.
               Gisteren.
               Met voetballen.
               Mark had een doelpunt gescoord.

BO   Daar was ik bij, ja.

WIL   Doet 'ie anders nooit.
               Hij is niet zo

BO   sportief.

WIL   Nee.
               Was tof.

BO   Het was een mooi doelpunt.

WIL   Wilde hem feliciteren
rende op hem af
sprong in z'n armen.

BO   Ja.

WIL   We kusten elkaar.

BO   Wat deden jullie elkaar?

WIL   Of nee niet
maar
we kusten elkaar niet
maar
ik kuste Mark.
Blij.
Trots op Mark
als op een broertje snap je
niet
nou
was gewoon
wilde gewoon
hij draaide en daarom
vanwege dat springen snap je, u,
de kus kwam op zijn mond
per ongeluk
en en
dat
dat is toch niet zo verschrikkelijk erg?

BO   Dergelijke aanrakingen...
ik...
jullie zijn veertien, wat...
Nee.
Dat is niet zo verschrikkelijk.

WIL   We zijn verlinkt.
Meldplicht.
Verlinkt aan die schoft.

BO   Mansuetus.

WIL   Schoft. Smeerlap.
Die altijd zit te loeren.
Klootzak.

BO   Kom kom.

MANSUETUS   Jullie mogen niet meer naast elkaar,
nooit meer, jullie praten niet meer met elkaar,
nog geen woord. Laat me je niet betrappen,

puistenkop, en dat mooie vriendje van je
zal ik hetzelfde ook wel even voorzingen!

- WIL Smeerlap viezerik.
- BO Waar wilde je heenrennen vanochtend?
- WIL Vluchten.
- BO Waar naartoe?
- WIL Maakt niet uit.
- BO Je zocht Mark.
Dacht je dat Mark daar zou zijn,
in de tuin, bij het poortje?
Dat hoorde ik van broeder Bartholomeus.
Waarom dacht je dat?
- WIL Weet ik niet.
- BO Het is goed.
- MANSUETUS Zo. Betrapt. Puistenkop.
Jij bent Freelink gaan zoeken.
Onken maar niet. Ik weet alles.
Ik smijt je in de put.
- WIL Hij gaat me van school sturen.
- BO Mansuetus?
- WIL Ik en Mark hebben een pact.
Vriendenpact.
We lopen samen weg.
Van school. Vluchten.
We vinden het hier afschuwelijk.
- BO Weglopen.
En dan?
- WIL Gewoon.
Weg.
Zien wel.
- BO Ontsnapte leerlingen
komen meestal niet zo ver.
- WIL We gaan de grens over.
- BO En dan?
- WIL Weg.
Gewoon weg.
Verdwijnen.

BO Dat gaat niet zo makkelijk.

WIL Wel als je echt wil.

BO En daarvoor dan,
hoe zou je hier weggkomen?

WIL Het poortje. Achter.
Dat is de enige mogelijkheid.

BO Die zit altijd op slot.

WIL Slotje van niks.
Kan je zo kapot wrikken.
Met een mes.
Makkelijk zat.
Koksdolk uit de keuken gejat.
Makkelijk zat.
Als het was gelukt
als die klootzak niet
dan waren we vannacht
dan waren we weg geweest
ontsnapt
de haag over
de poort uit
weg.

BO Maar Mark was bij Mansuetus.

WIL Ja.
En ik dacht dat hij daarna
naar de slaapzaal zou gaan.
Maar ik had naar buiten moeten gaan
naar de poort
en daar op Mark moeten wachten.
Ik had me aan de afspraak moeten houden.
Pas in de slaapzaal bedacht ik me
stomme fout
Mark was er niet
natuurlijk niet
die was wel naar buiten gegaan
die zat wel te wachten
in het donker
op mij.
En ik lag in bed.
stom stom
ik bleef mezelf wakker knijpen
ik hoefde alleen maar naar buiten
weg te glippen
durfde niet

laf
stom.

BO En vanochtend was Mark er nog steeds niet.

WIL Zat nog steeds bij de poort te wachten
dacht ik
de hele nacht
op mij
want we zouden
omdat we
samen
het was gelukt
als niet die klootzak

BO Nou nou Wil.

WIL Die klootzak.

BO Zulke woorden.

WIL Het is een klootzak.

BO En nu ben je hier.

WIL Is Mark hier niet?

BO Kom.
Ik doe het licht aan.

Bonaventura doet het licht aan.

BO Mark is schuimwit, de lakens van zich af gewoeld,
hij drijft in het zweet, het blond om zijn hoofd
is bijna vloeibaar.

WIL Mark.
Mark.

BO Het jochie komt uit de diepte terug op aarde
en opent zijn ogen. Klein glimlachje. Voor Mark.

BO Zo joh, ben je er weer.

BO Ik laat ze, trek me terug.

MARK Waar wás je nou?

WIL Het spijt me.

MARK We zouden toch

WIL Ja.
Die klootzak.

MARK Hij heeft tegen me staan schreeuwen.

WIL Tegen mij ook.

MANSUETUS Verboden!
 Jij en die Van Lanschot!
 Altijd die Van Lanschot!
 Dat stiekeme gedoe!

WIL Ja.

MARK En dat ik veel te intelligent voor jou ben.

MANSUETUS Die jongen is een lelijk gedrocht,
 en jij, jij bent een mooie Germaanse jongen.

WIL Dat vind ik niet hè, dat zegt hij, dat zegt die

WIL Klootzak.

MARK Ja.

WIL Tegen mij hetzelfde.
 Klappen. Tegen mijn kop en overal.
 Ik sloeg tegen de grond.
 Ging 'ie schoppen. Schreeuwen en schoppen.

MANSUETUS Doodzonde!

WIL Vanwege dat bij het voetballen.
 Van toen omdat we
 snap je.
 We zijn verlinkt.

MARK Hij heeft het zelf gezien
 vanachter z'n raam
 loeren.

WIL Smeerlap.

MARK En toen?

WIL Toen met dat stuk hout.
 Over zijn bureau.
 Zweterige klauw in m'n nek.
 Steeds op dezelfde plek.
 Bleef maar doorgaan.
 Zwijn.

MARK Klootzak.

WIL Klotezwijn.

MARK Goor klotezwijn.

WIL Lul.

MARK Heb je gejangt?

WIL   Ik gejankt?
En die lul een plezier doen?
Jij gejankt?

MARK   Nee. Niet.
Niet echt.

WIL   Geslagen?

MANSUETUS   Zo, Freelink, je weet zeker wel
                      waarom ik je geroepen heb?
                      Nee?
                      Iets niet in orde met dat verstandje van je?
                      Er zit anders genoeg onder dat strodak van je.
                      Daar moet je trouwens niet zoveel vet in doen.

MARK   Hij zat aan m'n haar.
Dat het zo mooi golfde.
En waarom mijn knieën zo beefden.

MANSUETUS   Een jongen met een goed geweten
                      heeft geen bevende knieën.

WIL   En toen met het hout.

MARK   Eerst had 'ie het over jou.
Ik stond te trillen.
Kon hem nauwelijks volgen
moest kotsen, hij gaat me kapot slaan,
dacht ik, geen idee waarom.

Wat heb ik gedaan? Niks?

MANSUETUS   Die Van Lanschot is geen kameraad voor jou.
                      Slechte invloed. Lelijk en dom.
                      Terwijl jij zo edel, blond en schrandere bent.
                      Er zijn wel andere kameraden
                      dan deze achterbakse ondergrondse gangengraver.
                      Ik heb het wel gezien.
                      Pervers. Obsceen. Verdorven.
                      Van hieruit op het voetbalplein gezien,
                      met deze eigen ogen hier.

Doodzonde.
Jullie moeten biechten.

MARK   Maar wat moeten we biechten dan?

WIL   Dat we elkaar hebben vastgepakt enzo
dat is een doodzonde
dat moet gebiecht en afgeleerd.

MANSUETUS *tegen Wil*
Jij mag niet aan andere jongens zitten,
en zeker niet aan Mark Fremlink!

MARK Spuug in mijn gezicht
hij gaat me van school sturen.

MARK Zei die dat?

WIL Ja.
Jij niet?

MARK Hij staat op, loopt om het bureau heen,
langzaam naar mij toe. Het hout in zijn handen.
Hij geeft er klapjes mee, zo, tegen de zijkant van zijn been.
Hij kijkt heel raar naar me. Volgens mij lacht hij. Een beetje.

WIL Ik heb hem nooit zien lachen.

MARK Het is doodeng.
Ik moet me vasthouden aan het bureau
zo hard tril ik, hij zwaait met die stok voor mijn gezicht
grijpt me bij mijn kraag.

MANSUETUS *Mooi ben jij, mooi blond,
en je hebt van die mooie blauwe ogen.*

WIL Viezerik.

MARK Hij trekt me tegen zich aan, tegen die enorme pens,
ruikt aan mijn haar.

MANSUETUS *Ik zal je tot lering een rechtvaardige tuchtiging
moeten doen ondergaan. En dat spijt mij.
Het zal mij meer pijn doen dan jou. Maar:
je zal mij er dankbaar voor zijn. Later.*

WIL Vast wel.
M'n reet is dankbaar.

MARK Nee. Hij.
Gromt.
Hand op mijn borst.

MANSUETUS *Ik zou je niet moeten tuchtigen.
Ik zou je moeten.
Strelen.*

MARK Hij legt de stok weg.
Pakt me met twee handen vast.
Hijgt. Hij stinkt.

MANSUETUS *Ik kan jou toch geen pijn doen.
Jij bent een engel. Mijn engel.
Een engel sla ik niet.*

MARK Hij hijgt. Houdt me vast.
De hele tijd.
Strak tegen zijn buik.
Ik kan me niet bewegen.
Mijn benen trillen. Ik krijg geen adem.
Ik word liever geslagen.
Hij wrijft door mijn haar,
wrijft. Over. En toen opeens.

Met z'n hand.
Trekt aan m'n riem.
Duwt z'n poten d'r tussen.
Tussen m'n riem en m'n broek.

Hand in m'n onderbroek.

Ik ruk me los. Wil me losrukken.
Hij grijpt me steviger vast.
Met een arm. Andere hand in mijn broek.

Hij pakt me, m'n, vast. M'n.

**MANSUETUS Doe jij dit ook wel eens bij jezelf.
Of bij een ander jongetje.
Mag Van Lanschot dit ook?**

MARK Ik duw mezelf met mijn hoofd weg.
Pers mezelf weg. Stoot achteruit. Los.
Hij laat me los. Hijgt.

Ik wil schreeuwen. Rennen. Vluchten.

WIL Terugslaan.

MARK Ik ren naar de deur.

WIL Wég.

MARK Hij grijpt me vast. Hijgt.
Trekt me naar het bureau.
Duwt me tegen het bureau.

WIL Pak slaag.

MARK Hij duwt me achterover.
Vuist tegen m'n kin.
Kan m'n armen niet eens bewegen.
Krijg bijna geen adem. Hij graait.
Hijgt. Tussen mijn benen.
Rukt mijn broekriem los. Knopen.
Scheurt mijn broek open.

Ik tril helemaal.

Hij trekt mijn bloes omhoog.
 Trekt m'n onderbroek.
 Ik krijg geen lucht.
 Hij pakt m'n.
 Droge keel. Verslik me.
 Hij heeft m'n.
 Vast.

WIL Jezus.

MARK Ik kan niks zien.
 Hij duwt m'n kin omhoog.
 Vuist tegen m'n kin.
 Hand op m'n. Om m'n.

WIL Ja.

MARK Dan is ie me aan het.
 Doet pijn.
 Ik kan niets doen.
 Stroef. Pijn.
 Met die dikke vingers.
 Het gebeurt alsof ik er zelf niet bij ben.
 Maar het schuurt zo verschrikkelijk dat.
 Dan spuugt 'ie d'r op.
 En ik wil schreeuwen, jou,
 dat je me kan horen, maar,
 ik zie je nóg de trap af gaan, maar
 hij heeft z'n hand om m'n keel,
 ik kan niet, niks

WIL Had je een stijve?

MARK Nee natuurlijk niet.

WIL En toen?

MARK Toen.
 Ik kon er niks aan doen.
 Toen. Ik voel dat ik,
 ik begin te pissen. Opeens.
 Zomaar. Zonder dat ik het
 aan voelde komen. Zomaar vanzelf.
 Niet in een straal maar
 het kwam er gewoon uit.
 Ik probeer het te stoppen
 maar het stroomt gewoon
 en ik weet niet wat er allemaal gebeurt
 met mijn. Pik. Wat er met mij
 allemaal gebeurt daaronder.
 Ik was woedend.

En dan knijpt hij daar opeens heel hard.
Heel hard. Een paar keer. En dan laat hij los.
Daar los. Mijn keel los.

En ik wil weg. Rennen. Duwen.
Wegschuiven. Maar ik zit vast.
Hij duwt me met zijn elleboog
op het bureau, met zijn hele gewicht,
handen vrij. En toen. Bruin flesje.
Lapje.

WIL Ether.

MARK Tegen mijn gezicht. Alles weg.
Ik werd opeens ontzettend moe
en alles verdween.

WIL Godver.
Godver.
Godverdomme.
Ik maak hem dood.

En toen.

MARK Nee.
Weet ik niet.
Ik viel flauw of zoiets.
Knock out.
Pas later.

Later.

Hij had alleen mijn kousen aangelaten. Met verder niks lig ik op mijn rug op dat bed achter het gordijn. Geen idee hoe lang. Ik was langzaam wakker geworden Of ik eerst van ergens heel ver vandaan moest komen. En dan zie ik hem. Eerst niet goed, of ik scheel ben, of ik heel raar lig te dromen. Helemaal bloot is 'ie. Een oude blote man. Dik. Overal haar. Als van die schuursponsjes hier van boven en overal. Schrikken ik. Jezus! Op zijn knieën voor me. En dan heeft hij me beet. In mijn knieholten. Hij tilt mijn benen omhoog bij mijn knieholten. Niks dromen. Dit gebeurt echt en alles. Hij stoot met zijn ding tegen mij aan. Dat gebeurt. Met zijn ding tegen tussen
Dan ziet hij dat ik mijn ogen open heb. Naar hem kijk. Hij schrikt. Ik begin te schreeuwen. Nu wel. Misschien hoort iemand me. Weer dat flesje. Lapje. Maar ik ben los. Schop om me heen. Ik raak hem tegen zijn schouder. En ik spring weg. Hij grijpt me. Harige hand. Ik ruk me los. Duw hem van me af. Woedend. Graai mijn kleren. Schoenen. Alles voor en onder zijn bureau van de vloer. Ik ren weg. In mijn blootje ren ik de gang op. Hij rent achter me aan. Ik ben sneller. Hij stopt bij de deur. Roept. Gromt. Schreeuwt. Scheldt. Van alles. In zijn blote reet.

WIL   Ik maak hem dood.
 Die klootzak.
 Varken.
 Met een pistool.
 Als hij me van school stuurt kom ik terug
 en schiet ik hem door zijn vuile hersens.
 Mijn vader heeft een pistool.
 Ik weet waar het ligt.

MARK   Ik ren door. Kleed me rennend aan. Het is donker.
 Ik ga door mijn knieën. Duizelig. Moe.
 Mijn knieën knikken onder me weg.
 Het is of er in mijn hoofd iets.
 Ik denk dat iemand me roept. Mijn naam.
 Alles daast in mijn kop rond. Ik begin weer te rennen.
 Marionetbenen. Ren naar buiten.

              Waar wàs je nou?
 We zouden toch?

WIL   Ja.

MARK   Ik klim over de haag. Ik roep jou.
 We zouden toch op elkaar wachten?
 M'n stropdas raakt in de haag verstrikt,
 broek zakt af ik struikel sta op ren door denk
 misschien ben je al bij het poortje
 hoor je niet dat ik je roep
 ben bijna bij de muur, bijna vrij
 waar was je nou, zak?

              Probeer het slot te forceren met het mes
 maar donker, kan niks zien, het gaat niet,
 laat het mes vallen, probeer in het donker
 voel niks, broek zakt helemaal af, riem valt
 uit de lusjes, ik ben woest en alles zwiert of
 door mijn hersens en van dingen, vormen, licht
 spatten ik kom niet overeind ik kom overeind
 mes in mijn hand ik hak hak in de deur hak hak
 in een borst een buik strot in zijn ogen
 hier pak aan lemmet in vlees gedrukt druk
 het mes in zijn lever krijg het niet meer los
 het mes zit vast ik denk dat ik gevallen ben
 rook steeds die geur van dat lapje weer steeds
 geen besef van wat dan ook van ja
 misschien de riem om mijn nek deed ik dat
 aanhalen gesp strak wat deed ik
 dat ik stikte geloof ik stikte en geloof ik ook
 weer begon te pissen de tijd smelt en ik
 pis in mijn broek en de tijd houdt vanzelf op

en toen lag ik opeens hier.

WIL Ja.

MARK Waar was je nou, klootzak.
Waar bleef je nou?
We zouden toch.

WIL Ja.
Godver.
Ik.
Waar is het mes gebleven?

MARK Weet ik veel.

Broeder Vianney komt terug van het inkopen doen, staat onverwacht in de ziekenzaal.

VIANNEY Wat doe jij rechtop, Bonaventura?

BO Broeder Vianney.

VIANNEY Wat zit jij naar die jongens te gluren?

BO Ik...

VIANNEY En wat doe jij hier, puistaap?

WIL *zwijgt*

VIANNEY De grootste mond van allemaal
en nu is 'ie zijn tong verloren.

Wat is dat hier allemaal Bonaventura?
Wat moet jij met die baviaantjes?

BO Nounou, kan het niet wat rustiger, broeder?

VIANNEY Ik vind het maar vreemd, broeder.
Het wordt met de dag vreemder met jou.

Ik kom net een vrouw tegen, in het dorp,
'u bent van het Sint Jozef' zegt ze,
ja, zeg ik, hoezo wat, zegt zij 'kent u broeder Bonaventura?'

Hoe kan dat nu, Bonaventura?
Hoezo kent die vrouw jou?

Je wordt er helemaal bleek van.

BO Het gaat.
Alles gaat.

VIANNEY Jongetjes, een onbekende vrouw,
ik weet niet wat ik ervan moet denken.

Ze zegt 'wacht even' die vrouw, alsof ik op
een vrouw gaat wachten, rent haar winkeltje in

en geeft me een pakketje voor je mee. Een boek. Denk ik.
'Doet u broeder Bonaventura de hartelijkste groeten van Patricia.'

Wat moet dat? Pakketjes van buiten? Van een 'Patricia'?

BO Geef hier.

VIANNEY Ik zal dat toch eerst
door Benedictus goed moeten laten keuren.

BO Geef hier.

VIANNEY Hou je gemak, Bonaventura,
die klap heeft je duidelijk geen goed gedaan.

BO Geef hier, gek!

Hij grist het boek uit de handen van broeder Vianney, of broeder Vianney is zo verbouwereerd dat hij het boek aan Bonaventura afstaat.

BO Dank je wel, broeder.

VIANNEY Ik zal dit moeten melden.

BO Jij meldt maar wat je niet laten kan.

VIANNEY Jongetjes, vrouwen, geweld tegen een medebroeder,
jij bent helemaal de weg kwijt.

Waar ga jij heen?

BO Ik maak besluiten.

VIANNEY Wat maak je?

Bonaventura vertrekt.

BO Weet dat ik nog adem en leef
en loop en dat bij iedere stap
bij iedere stap je naam en alles in mijn hoofd is.

PATRICIA
Ik weet het.

BO Betrapt maar verlicht.
Je bent er weer.

PATRICIA
Ik ben nooit weggeweest.

BO Ik...

PATRICIA
Ik ook van jou.

DAG 2 (heilige woensdag) – Half Vier

- BENE Zo Bonaventura.
Wij moeten eens ernstig praten.
- Gisteravond.
- Onze medebroeder Mansuetus heeft zich over je beklaagd
meteen vanmorgen
voor de mis
wat jij gisteravondnacht in het schoolgebouw moest.
- Wil ik ook weten wat jij daar moest
gisteravond laat in het schoolgebouw.
- Jouw plicht was nietwaar op slaapzaal 3
waar je zomaar
de jongens aan hun lot
in de steek.
- Geen verantwoordelijkheidsbesef
ik bedoel
je verantwoordelijkheid zomaar naast je nalatig.
- Dat is kan niet Bonaventura.
- Daarbij zei Mansuetus
je was niet volgens onze regels gekleed.
Alleen in pij, scapulier niet koord niet
zo vertonen wij ons niet broeder Bonaventura.
- Medebroeder Mansuetus was ontsteld
jou zo onverzorgd voor zijn deur te zien
waar jij niets te zoeken
- je stoorde onze medebroeder Mansuetus bovendien
bij zijn meditatieoefeningen.
- BO Doet onze medebroeder dat in onderbroek?
- BENE Pardon?
- BO Niets, broeder overste.
- BENE Broeder Mansuetus is geschokt en ontdaan
over hoe jij je onbeschoft tegen hem hebt gedragen
zoals wij broeders ons niet tegen elkaar...
- ...wij hebben overlegd...
- ...over jou.
- Wij zijn tot een beraden oordeel gekomen
beslissing

oplossing
voor jou en ons allen.

Wij komen daarover te spreken
kom ik dadelijk.

Niet alleen verwaarloos je je plichten als surveillant,
ook andere taken die je worden opgedragen doe je,
ik citeer, hier staat: schandalig zonder eerbied
met godslastering in de kapel. Jij hebt gevloekt

BO Ik viel.

BENE Jij hebt een Christusbeeld beschadigd en gevloekt
en jij hebt, staat hier, een boek? Zeer ernstig, zo niet veel ernstiger.
Je lijkt je niets meer van onze regels aan te trekken.
Ons niet eerst ter goedkeuring voorgelegd. Dat lees ik hier.
Jij ontvangt illegaal van die boeken vol smerigheid goddeloos
ongeschikt voor leden van onze gemeenschap. Moderne letteren.
Je hebt, ik citeer, het boek heftig uit de handen
van een medebroeder weggerukt. Wat voor boek?

Geef maar geen antwoord.

Broeder koster meldt dat je leerlingen bij hun voornaam aanspreekt.
Gaat vriendschappelijk met ze om. Ongepast.
Vertrouwelijke omgang met leerlingen is ons voornaamste devies
ik bedoel dat is dat kan niet doen wij niet. Te allen tijde.
Wij gaan niet of we kleffe vriendjes zijn met jongens om.

Broeder Vianney was de ziekenkamer, zei, zag,
het was verdacht, hoe jij met die jongens,
die ene had daar niks te zoeken, ontoelaatbaar.

En je hebt broeder Vianney geslagen?

Al die overtredingen stapelen zich op.
Broeder Mansuetus zegt ook

en wat staat hier, Pa tri ci a. Pa tri ci a?
Wie is dat Bonaventura?
Klaarblijkelijk ken jij een persoon die zo heet.
Patricia. Wie is dat?

BO ...

BENE Hier in het dorp, een vrouw hier in het dorp zei,
liet jou groeten, Patricia? Wie is dat? Willen wij weten.
Moeten wij weten. Vrouwen. Wie is Patricia?

Schijnlijk in het dorp ontmoet? En dan? Wat?
Schreeuwde je die naam in de kapel? Toen je viel?
Toen je vloekte? Een vrouw in de kapel?

Heb je niets te zeggen Bonaventura?
Ik wacht. Antwoord. Verklaring. Jij bent ons respect verschuldigd.
Gehoorzaamheid en trouw aan je heilige geloften.
En aan je oversten en onze gemeenschap
maar jouw houding en gedrag één woord: deploráááábel.

Welnu?

BO ...

BENE Welnu.

Al die misstappen en overtredingen en onverschilligheid.
Je plicht verzaken en intieme betrekkingen met leerlingen
dat is helemaal
wij gedragen ons zuiver ten overstaan
van de ons toevertrouwde pupillen
en staan niet toe dat jij de goede naam van ons instituut.
Te grabbel!

Dus. Broeder Mansuetus zegt ook.
Jij bent vanaf nu ontheven van je taken.
En wij zijn tot de slotsom gekomen,
beraden oordeel, dat wij je niet langer kunnen handhaven hier.

Daarom onze beslissing
oplossing voor ons iedereen en de jongens en jou
dat jij, unaniem en eenstemmig besloten,
over vijf dagen, paasmaandag, dat jij je krachten en talenten
gaat inzetten in onze missiegebieden.

Bittere nood aan krachten en talenten daar,
meldt onze medebroeder in Nieuw-Guinea.
Wij zenden je over vijf dagen per vrachtboot
handen uit de mouwen.

passage is geboekt.

Je kunt gaan Bonaventura, verdere instructies volgen.

Bonaventura vertrekt.

BO Besluit.

Mij krijgen ze niet aan het andere eind van de aarde
ver van jou vandaan
om daar het onheil te verkondigen.

Besluit.

Jouw tong in mijn oor.
Morgen.
Ik ben al bij volgende besluiten.
Ik zal die durven nemen.

Ik heet niet Bonaventura.
Mijn naam is Eldert Haman de opstandige.
Ik maak geen deel meer uit van jullie organisatie.
Ik kom tevoorschijn in een spiegel
waarin ik mezelf in geen jaren heb gezien
een ovale spiegel als op een kleerkast
een kast vol normale mannenkleden, zegt Patricia.

Onze liefde is begonnen.

Is dat het begin?

PATRICIA
Elk einde is een begin.

BO

Morgen vertrek ik.

Ik loop naar buiten, vernieuwd,
zestien uur zeventien,
op de speelplaats voetballen de jongens in de hitte
Wil van Lanschot die niet met zijn vriend Mark Fremlink mag praten
praat met Mark Fremlink, dwingend gesticulerend,
Mark knikt, zegt iets terug, knikt,
ze staan in de dode hoek naast de gymzaal, niet te bespieden
vanuit het rechterraam tweede verdieping schoolgebouw,
verboden plek dus.

Ik heb er niets meer mee te maken.
U loof ik die mijn schepper zijt die met uw liefde mij geleidt.
Ik heb een grote verzetsdaad in gedachten.
Besluit.

Ik denk aan bommenwerpers.
De scholieren moeten worden gespaard.
Een paar goede mannen ook.

Bommen op dit instituut.
Bommen op de hele Roomse kerk.

DAG 3 (witte donderdag)

SNEEF³

Ubi caritas et amor, Deus ibi est.

Waar liefde en vriendschap heersen, daar is God.

Congregavit nos in unum Christi amor.
Exsultemus et in ipso jucundemur. Timeamus et amemus Deum vivum. Et ex corde diligamus nos sincero.

De liefde van Christus heeft ons één gemaakt; laten wij jubelen en ons in Hem verblijden, de levende God eren en beminnen; en laten wij ook elkaar van harte liefhebben.

Ubi caritas et amor, Deus ibi est.

Waar liefde en vriendschap heersen, daar is God.

Simul ergo cum in unum congregamur: Ne nos mente dividamur, caveamus. Cessent iurgia maligna, cessent lites. Et in medio nostri sit Christus Deus.

Laten wij die één gemaakt zijn, zorgen, dat we niet verdeeld worden, en dat onenigheid en twist een einde nemen. Moge Christus altijd in ons midden zijn.

Ubi caritas et amor, Deus ibi est.

Waar liefde en vriendschap heersen, daar is God.

Simul quoque cum beatis videamus, Gloriantur tuum, Christe Deus: Gaudium quod est immensum atque probum, Saecula per infinita saeculorum.

Mogen wij allen tezamen ook in de gelukzaligheid met de Heiligen úw gelaat, o Christus God, aanschouwen: een vreugde, die onvermengd en onmetelijk is en blijft door de eeuwen der eeuwen.

Amen.

Amen.

BO

Nu is het donderdag voor Pasen, witte donderdag.

Vandaag en morgen knarsen de kleppers
om ons eraan te herinneren dat wij pestlijders zijn
aangevreten door zonde
en dat ons straf te wachten staat
het vuur, de hel, de goddelijke afwijzing voor eeuwig, de verdoemenis.

Vandaag treedt hij aan, hoera, het licht der wereld.

Ik sta achteraan bij de gebeurtenissen,
de rode looper uitgerold tot aan de straat,
de leerlingen vormen een dubbele haag van de hoofdboort tot de kapel,
knieën geboend, hoofden gekamd, schoon gewassen.

Daar zijn de auto's.

Daar is monseigneur eminentie zijne hoogwaardigheid de bisschop.
Hij wurmt zich uit de voorste auto,
trekt een meterslange paarse mantel achter zich aan.

---

³ Uit *Missaal voor de zondag, bewerkt door Missionarissen van Steyl* (1958), p.135.

Eminentie puft met bolle wangen, staf in zijn hand, gouden mijter op,
als getransponeerd uit de middeleeuwen.
Op straat zijn de dorpelingen toegestroomd.
Dat de bisschop zou komen heeft in de streekkrant gestaan.

Jij staat niet tussen de mensen, liefste.

Benedictus zakt op een knie voor eminentie neer
en kust diens gouden ring. Dan Mansuetus.
Harig zwetend zwijn in onderbroek.
Je hoort voor het gerecht te worden gebracht.
Wat niet zo gebeuren. Zo'n vrome man.

WIRO   We hebben het gehoord
                  ik zal je missen kerel.

BO   Nee.

WIRO   Hoezo nee?

BO   Zie je mij al door de oerwouden struinen?

WIRO   En Benedictus dan?
                  Mansuetus?

BO   Mansuetus is een gore schoft.

BO   De processie schrijdt de kapel in, de jongens zijn er al,
                  giechelich verbaasd omdat het grote kruisbeeld niet meer in de lucht hangt.

Mea maxima culpa.

Ik sta achterin de wijwaterkom, nog steeds als de dood
en met regelmatig rillingen over mijn rug. Maar ik houd me stevig.
Ik durf niet wat ik moet gaan durven, maar ik zal.

De onderste knoop heb ik al uit mijn koord gedraaid,
wanneer Benedictus aan zijn preek begint, begin ik de volgende los te wikkelen.

BENE   De herfst blaast op de hoorn
                  en het wierookt in het hout.

Het hout. Welk hout?

BO   De laatste knoop valt uit mijn koord.

BENE   Bedoeld wordt het hout dat onze verlosser
                  naar de knekelberg heeft moeten sjouwen.

Dàt hout!

BO   Nu?

BENE   Daar hing hij!

BO   Nu?

Het orgel begint te spelen. Zacht. Mark Freelink begint te zingen.

MARK   zingt
                  Pange, lingua, gloriosi.

BO   Mark Freelink zingt.
                  Pange, lingua, gloriosi.
                  Bevestig, tong, glorieus.

BENE   Neem het ons niet kwalijk, riep hij nog.
                  Wij weten niet wat wij doen.

BO   Wij zijn op de hoogte, Mansuetus.
                  Ooit zullen tongen het bevestigen,
                  maar wanneer is ooit.

PATRICIA   Nu.

WIRO   Hij begint te lopen. Hij loopt.

BO   Zie je mij?

PATRICIA   Ik zie je.

BENE   Daar hing hij!
                  Om ons van onze zondelast te verlossen.
                  Zelf zonder zonden.

WIRO   Het middenpad door naar voor.

BO   Blind van de zon, ik adem niet,
                  mijn hart klopt niet, ik zie niets.

BENE   Daar hing hij!

WIRO   Daar loopt hij. Zie hem durven.

BENE   Aan dát hout!

BO   Als de dood.

BENE   Dat hout van pijn!

PATRICIA   Je laat het knooploze koord van je middel glijden en stapt eruit.
                  Als een strop. Je trekt het scapulier van je schouders en laat het vallen.
                  Je sjort de pij over je hoofd en laat hem los.

BENE   Dat vloekhout!

WIRO   Dit hoort allemaal niet bij de liturgie van witte donderdag.

BENE   Wat hebben wij hem aangedaan?

PATRICIA   De kiel die aan je plakt scheur je als een vlies van je lijf.

BO   Ik?

PATRICA   Jij ja, nu bijna naakt voor het altaar.

BENE Wij moeten u danken god.

PATRICIA Sandalen uit. Je hoeft er maar uit te stappen.

BENE Voor het lijden van uw geliefde zoon Jezus.
Ondergaan voor onze zonden.

BO Licht. Overal wit licht.

BENE Mea culpa!

WIRO Het is nu doodstil.

BO Iemand zegt iets. Hoor ik. Hoor ik niet. Tegen mij?

BENE Bonaventura?

BO Zo heet ik niet.

PATRICIA Over het middenpad, tussen de banken door, loop je terug.
Naar het andere eind van de kapel.

BO Ik ben verbaasd over mijn kalmte opeens.

WIRO Hij heeft het gedurfd.

BO Ik ben bezig het te durven.

PATRICIA Kloosterling legt pij af en loopt kerk uit.

WIRO Halverwege is er opeens die jongen, Wil,
begint rug recht met hem mee te lopen,
nog een jongen rommelt de bank uit,
ergens anders, dan nog een, en nog een.
De lont is in de opstand.

BO Ik kijk niet om.

PATRICIA Hier is de uitgang.

WIRO Mark Fremlink huppelt naar hem toe. Hij lacht.

BO Ik, Eldert Haman, zie je, mijn liefste.

PATRICIA Ik zie je, liefste, jij verschijnt met orgelspel aan de hemel
in je blote magere ribbenkast in de deur van de kapel.
Blijf doorlopen.

WIRO De fanfare staat nog aangetreden, er rochelt een toeter,
Wil en Mark en andere ontvluchte desperado's verdwijnen in alle richtingen.

PATRICIA Het witte licht van de zon in je ogen,
zonlicht bestaat uit alle kleuren en straalt wit.

BO Door mij heen.

PATRICIA Door jou heen.

BO Bevingen over mijn hele rug.
De hele weg naar jou Patricia.

PATRICIA De hele weg naar mij.

BO Hier ben ik.

PATRICIA Waar bleef je nou zo lang?

EINDE